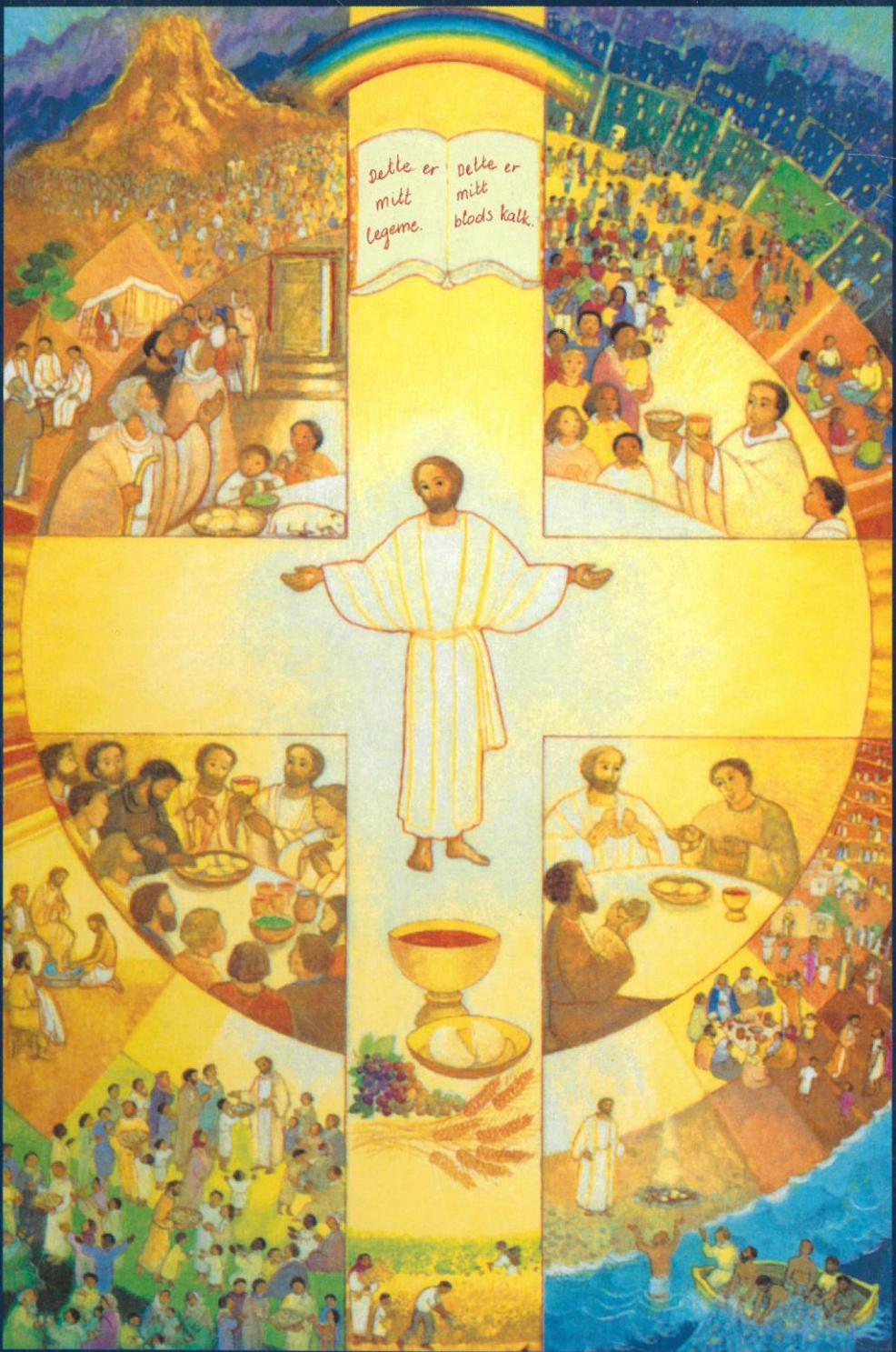

Min første kommununion

Mitt møte med Jesus

Marieke van den Berg
© Det kateketiske senter
Oslo, 1999
ISBN 82-90296-21-5

Forsidebilde: © *Maïté Roche, Groupe Fleurus-Mame, Paris.* Trykket med tillatelse fra forlaget.

Imprimatur +Gerhard Schwenzer sscc
Dato 7.5.1999

INNHOLD

1. Vårt møte med Jesus	2
2. Tegn på kjærlighet	6
3. Mer enn tegn	9
4. Det første sakrament	12
5. Tilgivelse	17
6. Kommunion med Jesus i eukaristien	21
7. Sammen i messen	27
8. Vi hører på Guds ord	31
9. Vi tror	35
10. Vi ber	39
11. Offeret	41
12. Det store offer	47
13. Eukaristien forener oss	51
14. Livets brød	56
15. Guds brød	58
16. Kommunionen	62
17. Med Ham i vårt hjerte	65

Til lærere og foreldre
Lærerveiledning

I.
II.

1 VÅRT MØTE MED JESUS

Dette året vil bli et spesielt år for oss alle sammen.
 I slutten av året skal vi nemlig motta vår første kommununion.
 Vi skal bruke året til å forstå mer og mer hva det betyr,
 hva som skjer og hvorfor det er så viktig.

La oss først se hva «første kommununion» betyr:

'Første' betyr naturligvis at det er den første gangen.
 Men hva betyr 'kommunion'?

Kommunion vil si:

'å møte',
 'å være i kontakt med', og
 'å være i fellesskap med'.

Å ta i mot din første kommununion
 vil altså si:

Å møte noen for første gang.

Å møte... Ikke bare raskt, som for eksempel når du møter noen på gaten og sier 'hei'.

Nei, kommununion vil si at du stopper opp for virkelig å være sammen med den andre, at dere snakker sammen og deler alt, slik at dere er ett med hverandre.

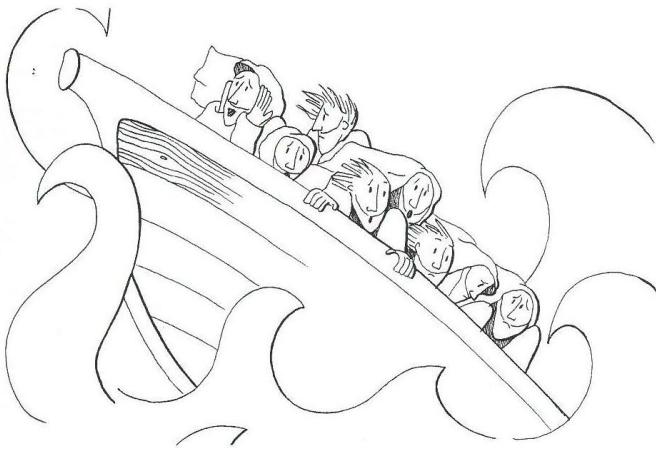

Kommunion et helt spesielt møte.
 Hvem er det vi skal ha kommununion med?
 Hvem er det vi skal møte?
 Det er Jesus,
 Jesus som er Guds sønn.

Men hvordan kan vi møte Jesus?

*Om du får nye naboer, kan du enkelt og
greit ringe på og si:
«Hallo, her er jeg. Kan jeg stikke innom?
Jeg vil gjerne bli venner med dere...»
Men slik er det ikke med Jesus.*

Jesus levde på jorden
for 2000 år siden.
Gud Fader, som bor i himmelen,
sendte Jesus, sin sønn til jorden.
De menneskene som levde da,
møtte Ham virkelig.

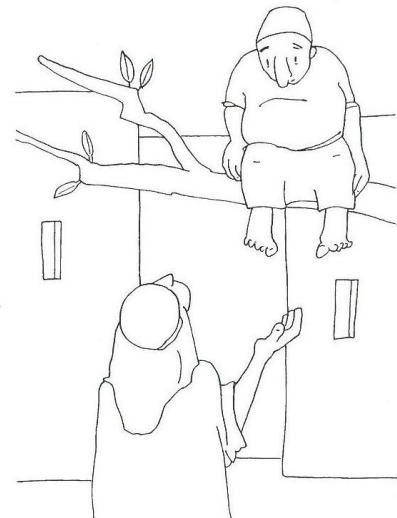

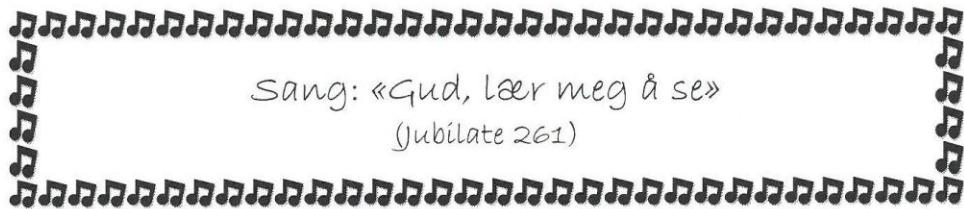
Jesus gikk menneskene i møte.
Han besøkte for
eksempel Sakkeus og spiste
sammen med Ham.
Flere mennesker ble gode
venner med ham.
Noen var til og med alltid sam-
men med Ham og fulgte Ham
overalt.

Jesus var veldig glad i
menneskene.
Han helbredet mange.
Han ga dem mat etter at de
hadde lyttet lenge på Ham og
blitt sultne.
Vennene Hans behøvde heller
ikke være redde for stormen på
sjøen når Han var med dem.

Jesus fortalte dem om Gud.
Han sa at Gud elsker alle mennesker
uendelig mye,
at Han er en god far.

Men etter å ha levd 33 år på jorden,
dro Jesus tilbake til sin Far i himmelen.
Da kunne menneskene ikke se Ham
mere.

Sang: «Gud, lær meg å se»
(Jubilate 261)

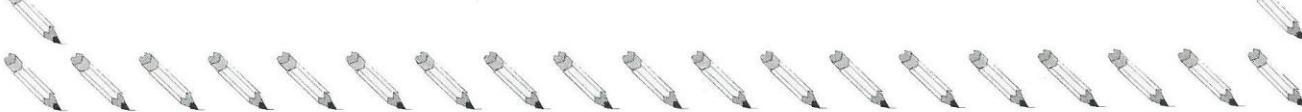
Aktiviteter

a. Hvorfor er dette året så spesielt?

b. Skriv navne på alle de som forbereder seg sammen med deg til sin første kommununion.

c. Hvem er det du skal møte i kommununionen?

Før han dro til himmelen sa Jesus:
**«Jeg er med dere, alle dager
 inntil verdens ende...»**

*Jesus kom nemlig ikke bare
 for å være sammen med de menneskene
 som levde for 2000 år siden.
 Han kom for alle mennesker på jorden,
 for de som levde da,
 de som lever nå
 og de som en gang skal leve.*

Derfor har Jesus funnet
 mange måter å bli oss nær på .

Og han har sagt
 at vi skal være ett med Ham og med hverandre,
 at vi kan møte Ham, ha kommununion
 med Ham.

Sammen skal vi oppdage mer og mer hva
 Jesus mente med det.

Dette året er veldig spesielt
 fordi i år forbereder vi oss
 til et spesielt møte med Jesus.

Kjære Gud,
 takk for at du sendte
 Jesus til oss.
 Han forteller
 at Du elsker oss.
 Han vil alltid være
 med oss.
 Amen

Nye ord

Kommunion: Å være sammen med noen og dele noe
 viktig med hverandre.

Fellesskap: Mennesker som hører sammen med
 hverandre.

Inntil verdens ende: Så lenge verden finnes.

2 TEGN PÅ KJÆRLIGHET

En dag besøkte Jesus tre av vennene sine: Marta, Maria og Lasarus.

De var glade for besøket. Derfor laget de en festmiddag.

Marta serverte det som Jesus likte best.

Broren Lasarus satte seg ved siden av Jesus.

Maria viste sin kjærlighet på en spesiell måte. Hun tok nemlig en velduftende olje frem.

Hun helte den over Jesu føtter og tørket dem med håret sitt.

Den gode duften fylte hele rommet.

En av gjestene så det og ble sint.

Han sa: «Hun kunne ha solgt oljen for mange penger.

Nå er den bortkastet.»

Men Jesus sa: «La Maria i fred. Gaven hennes er ikke bortkastet.

Å helle oljen over fottene mine er et tegn på at hun elsker meg. »

(etter Joh.12:1-8)

*Det finnes mange ting
som du kan se og kan røre:
trær, hus, biler, vann, brød...
Og det finnes ting
som du ikke kan se og røre direkte:
kjærlighet, misunnelse, savn,
vennskap, tillit...
De tingene som vi ikke kan se og røre
er ofte viktigere
enn det vi kan se og røre.*

Kjærligheten kan man ikke se eller røre.

Allikevel skjønner Jesus at Lasarus, Marta og Maria elsker ham.

De viser sin kjærlighet.

Sang: «Dine hender»

(Jubilate 226)

Aktiviteter

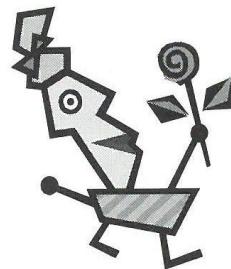
a) I sangen ovenfor finnes det forskjellige tegn. Kan du finne noen?

a) Hvordan viste Marta sin kjærlighet for Jesus?

Og Lazarus?

Og Maria?

b) Fortell om en gang du viste kjærlighet for din mor, din far, din venn eller noen andre.

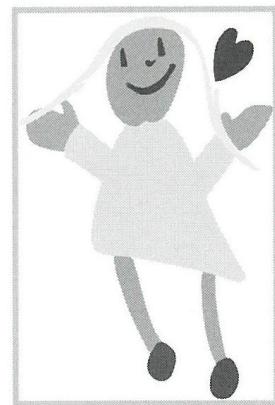

c) Har du et bilde av noen du er glad i?

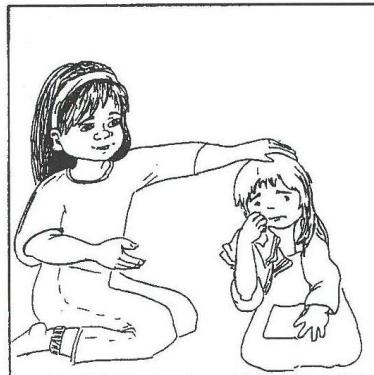
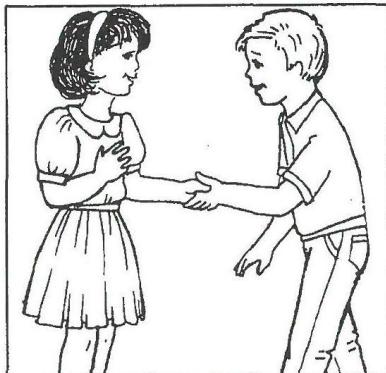
Har du en ting som du har fått av noen du er glad i?

Alt dette er tegn på kjærlighet

Det finnes tegn på kjærlighet,
og finnes det tegn
på vennskap, på tro, på ekteskap...
Det finnes altså tegn på ting du ikke kan røre og se.
Gjennom tegn vet du at din mor elsker deg,
eller at din bror er sint på deg,
eller at du har en venn.

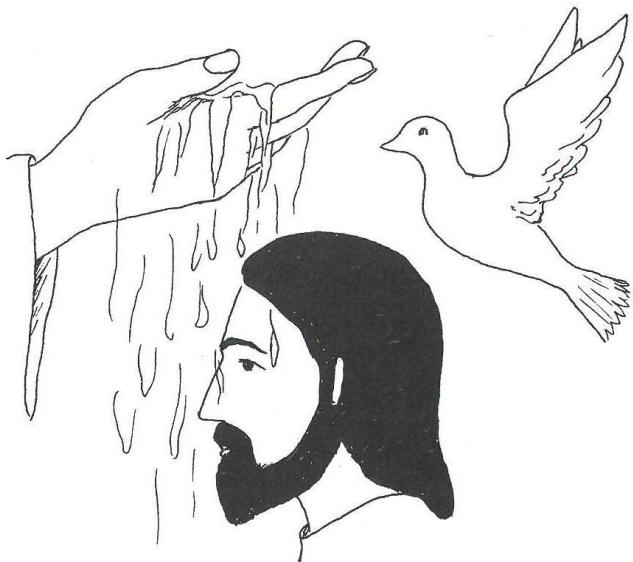

*Hvis du bærer et kors
rundt halsen er det
et tegn som betyr:
«Jeg er kristen.
Jeg tror på Jesus.»*

Kjære Jesus,
Jeg takker deg
for alle de menneskene
som elsker meg.
Hjelp meg
å vise kjærlighet
til andre.
Amen

3 MER ENN TEGN

Vi har snakket om tegn.
Det finnes også noe
som kalles **sakramenter**.
Det er et vanskelig ord
som vi skal forklare nå.

Jesus sa at Han er med oss inntil verdens ende.

Det vil si at Jesus vil være med oss nå
slik som da Han levde.

Da Jesus levde møtte Han mange mennesker.

Jesus var ikke et hvilket som helst menneske.

Han var Guds sønn.

Og når han møtte mennesker
skjedde det noe i dem.

Noen ble helbredet,
som Bartimeus.

Noen forandret hele livet sitt,
som Sakkeus og Matteus.

Noen ble tilgitt alle sine synder,
som Maria Magdalena.

Slik som mange andre
ble de kristne.

Jesus kunne gjøre alt dette
fordi *Han er Guds sønn.*

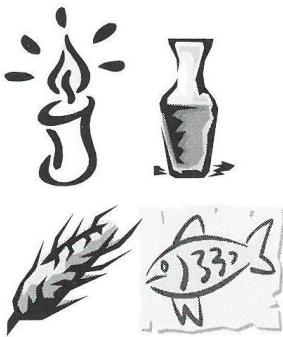
Jesus gjorde det fordi
Han elsker oss mer enn noen annen.

Det Jesus gjorde for mennesker
 for 2000 år siden, det gjør Han også for oss i dag.
 Jesus forvandler menneskenes liv.
 Han visker ut synder.
 Han gjør mennesker til kristne.
 Vi ser det ikke direkte,
 men vi kan se det gjennom tegn.
 Når Jesus gjør en slik handling kaller vi det

I sakramentene brukes det
 bestemte tegn som sikrer
 oss at Jesus i sakramentet
 gjør det Han har lovet.

I et sakrament gjør Jesus
 noe i oss og for oss.
 I et sakrament skjer det noe
 som vi ikke kan se eller røre,
 men vi ser det gjennom tegn.
 Det som skjer i et sakrament
 er viktig og godt.

Kjære Jesus,
 takk for at vi kan møte
 Deg også i dag.
 Takk for at Du har gjort
 meg til kristen og at Du
 tilgir mine synder.
 Jesus, jeg elsker deg.
 Amen

Nye ord:

Tegn: Viser noe man ikke kan se eller røre direkte.

Tegn på kjærlighet: Noe som hjelper å vise kjærlighet .

Sakrament: Når Jesus gjennom bestemte tegn gjør noe i
 oss som Han har lovet.

Sang; «Takk, Gud»
(Jubilate 361)

Aktiviteter

a) Å gi en klem til din mor er et t_____ på kjærlighet.

Når jeg slår min bror viser jeg at jeg er s_____ på ham.

Med et smil kan jeg vise at jeg er gl_____.

b)

Snakk sammen om det dere ser på dette bildet

c) Bartimeus ble helbredet av J_____

Husker du noe annet Jesus har gjort?

d) I et sakrament gj_____ Jesus noe i oss i dag.

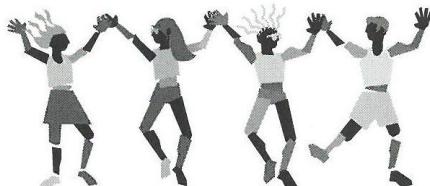
4 DET FØRSTE SAKRAMENT

Dere husker at vi sa at Jesus i et sakrament gjør de samme ting som Han gjorde for lenge siden. Det finnes i alt 7 sakramenter. Det aller første sakrament er

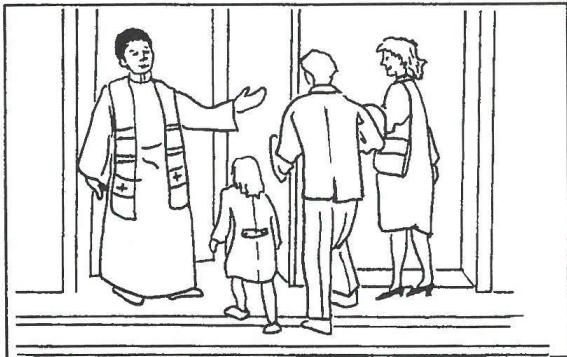

De menneskene Jesus møtte, som Sakkeus, fikk nytt liv.
En flamme av Guds kjærighet ble lagt i hjertet deres .
Slik ble de Guds barn.
Jesus sa til apostlene før han dro: «Døp menneskene i Faderens,
Sønnens og den Hellige Ånds navn».
Slik blir vi kristne og Jesus gir oss nytt liv.

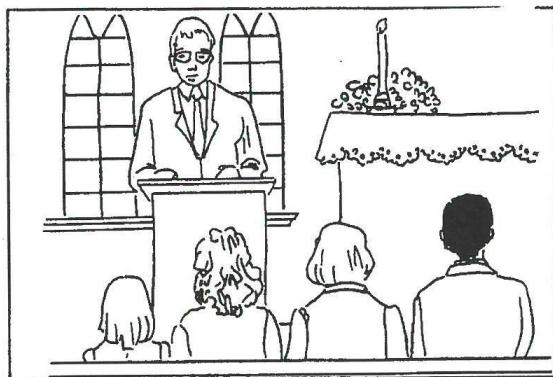
Da du ble døpt, ga Jesus deg nytt liv.
Jesus la en flamme av Sin kjærighet i hjertet ditt.
Du ble Guds barn
og medlem av Guds familie, som er alle kristne.

Har du vært i en dåp?
Lisa var det. Hun var med da broren hennes, Markus, ble døpt.

1) P.Adams ventet på oss.
«Hei, kom inn!» sa han.
«I dag ønsker vi Markus velkommen i Kirken».

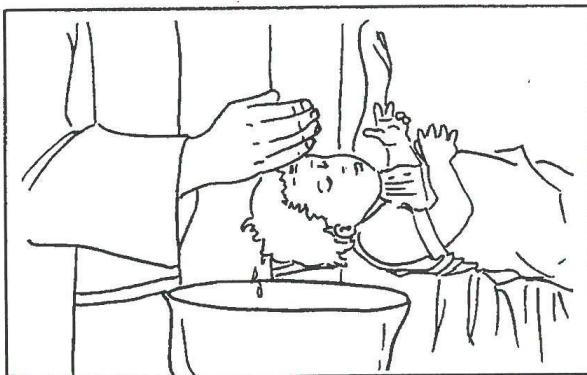
3) Far leste i bibelen om Jesus.
Alle ba vi for min lillebror. Så sa vi alle at vi tror på Gud Fader, på Jesus og på den Hellige Ånd.

5) P.Adams smurte litt olje på Markus' hode. Så la han et hvitt klede rundt ham. Han ba om at Markus må leve med Jesu kjærlighet i hjertet.

6) P.Adams sa: «Ta i mot Kristi lys». Så ga han mine foreldre et lys for Markus, som var tent fra påske-lyset . Til slutt sang vi en sang og Markus sovnet.

2) Han gjorde et korstegn på Markus' panne. Far og mor gjorde det samme. Også Markus' gudfar og gudmor, onkel Per og tante Lisbet gjorde det.

4) P.Adams helte 3 ganger vann over Markus' hode. Han sa til Markus:
«Jeg døper deg i Faderens, Sønnens og den Hellige Ånds navn». Vi smilte alle sammen.

Aktiviteter

a) Sett en sirkel rundt ordet som passer i setningen.

1. De som følger Jesus kalles _____.

kristne muslimer

2. De kristnes særtegn er _____.

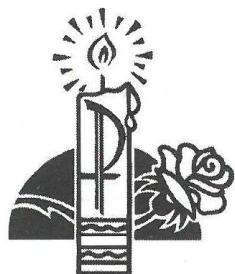
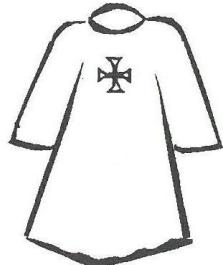
korset sirkelen

3. Den _____ kirke er vårt hjem som Guds barn.

europeiske katolske

b) Trekk en linje mellom ordet og bildet som passer sammen.

Påskelyset
Dåpskledet
Dåpsvannet

Sang: «La oss vandre i lyset»
(Jubilate 307)

Ved dåpen fikk vi tre store gaver:
tro, håp og kjærlighet.
Guds kjærlighets flamme ble tent i oss.
Derfor ble det tent et dåpslys fra
Påskelyset som står for Kristus.
Vi må sørge for at kjærlighetsflammen
fortsetter å brenne og at den vokser.
Flammen vokser når vi elsker.
Nå behøver vi ikke lete langt borte
for å finne Jesus. Han er inni oss.
Også i hjertet ditt.

♥
 ♥ Jesus lever sammen med oss i alt vi gjør.
 ♥ En gang finner du på noe som gjør andre glade.
 ♥ En annen gang krangler du med en venn, du øde-
 ♥ legger noe eller du lyver... Du legger merke til at
 ♥ du ikke er glad lenger. Da snakker Jesus i hjertet
 ♥ ditt og sier at du må gjøre det godt igjen.
 ♥ Hvis du lytter til den gode stemmen i deg blir du
 ♥ glad. Da lytter du på Jesus.
 ♥

Hvis du vet at Jesus er nær deg,
til og med i ditt eget hjerte,
blir du glad av å tenke på det.
Han er der du er, på gaten, på skolen.
Du kan snakke med Jesus overalt,
stille, uten ord, bare ved å tenke på Ham.
Han hører deg.

Du kan også be en bønn.
 Jesus har lært oss en spesiell bønn.
Den heter Fader Vår.
 Det er fint å kunne den
 og å be den sammen.
 Du kan også gjøre
korstegnet.
 Slik sier du:
 «Jesus, jeg tilhører deg».

**I Faderens
og Sønnens
og den Hellige
Ånds navn.
Amen**

Fader vår,
 du som er i himmelen!
 Helliget vorde ditt navn.
 Komme ditt rike.
 Skje din vilje,
 som i himmelen så og på jorden!
 Gi oss i dag vårt daglige brød.
 Og forlat oss vår skyld,
 som vi og forlater
 våre skyldnere.
 Og led oss ikke inn i fristelse,
 men fri oss fra det onde.
 Amen

5 TILGIVELSE

Det første sakramentet er dåpen.

Det andre sakramentet er:

La oss lese en historie før vi forklarer det.

Self om den ikke kommer fra bibelen er den fin allikevel:

Det var en gang en prins som het Irenus.
 Hans far var en av de tre vise menn.
 Da de så stjernen reiste faren for å se den nyfødte kongen.
 Irenus ville også være med.
 Han fikk ikke lov av sin far, men han ville dra allikevel.
 Han tok med seg noen gaver til Jesus: en fin ball, en billedbok og
 hunden sin. Så dro han av sted.
 På veien møtte han en jente som gråt.
 Ingen ville leke med henne fordi hun var fattig.
 Så ga han den fine ballen til henne.
 Etterpå møtte han en gammel mann som var trist, for han kunne ikke
 gå lenger og fikk ikke sett verden.
 Irenus gav ham billedboken slik at han kunne se mange ting han aldri
 hadde sett.
 Så møtte han en syk gutt.
 For å trøste ham ga Irenus ham hunden sin.
 Men da Irenus til slutt kom til Betlehemsstallen hadde han ingen ting
 å gi Jesus.
 Men Maria sa ham: «Du har vært flink, Irenus. For det du har gitt til
 de andre, har du gitt til Jesus.»

Når du møter noen, møter du på en måte også Jesus.
 For slik som Jesus er i deg er han i hvert menneske.
 Han sa til og med:
 «*Alt du har gjort for mine minste,
 har du gjort for meg.*»

Når jeg gjør noe godt for noen, gjør jeg også noe godt for Jesus.
 Men hvis jeg gjør noe ondt, gjør jeg det også mot Jesus.

Tenk om du slår broren din, om
 du mobber en klassekamerat,
 om du lyver til moren din,
 om du sladrer på en jente.
 Hvem er du stem mot da?

Vi vil gjerne leve som Jesus.
 Men vi greier det ikke alltid.
 Det skjønner Jesus.
 Derfor gir Han oss en sjanse
 til å begynne på nytt.
 Da Jesus var på jorden tilga Han
 det onde menneskene gjorde.
 Husker du Maria Magdalena og
 Sakkeus?
 Jesus tilga dem og mange andre.

Også i dag kan Jesus tilgi oss.
 Hvis vi gjør noe ondt mot noen,
 og derfor også mot Jesus,
 ber vi Jesus om forlattelse og
 vi ber hverandre om tilgivelse.

I skriftemålet
 møter vi Jesus i presten.
 Han tar imot alt vi forteller ham
 og han legger det
 i Guds barmhjertighet.
 Også presten glemmer alt.
 Vi lover å prøve ikke å gjøre det
 om igjen og slik er vi klare til å
 elske på nytt.
 Derfor finnes **skriftemålet**.

Kjære Gud,
 Jeg betror meg til din godhet
 og din barmhjertighet.
 Jeg er lei meg
 for de tingene jeg har gjort galt
 og vil ikke mer gjøre det.
 Ta imot alt
 jeg har gjort godt.
 Jeg elsker deg
 av hele mitt hjerte.
 Hjelp meg å elsker deg
 mer og mer.
 Amen

Sang: «Da jeg trengte en neste»
(Jubilate 216)

Aktiviteter

Gud sier: «Velg et godt liv» (etter 5.Mos.30,19)

Se på bildene og fyll ut

1.) Bjørn velger å

stj _____

2.) Nora velger å

d _____

3.) Tanja velger å

kr _____

4.) Johan velger å

b _____

6 KOMMUNION MED JESUS I EUKARISTIEN

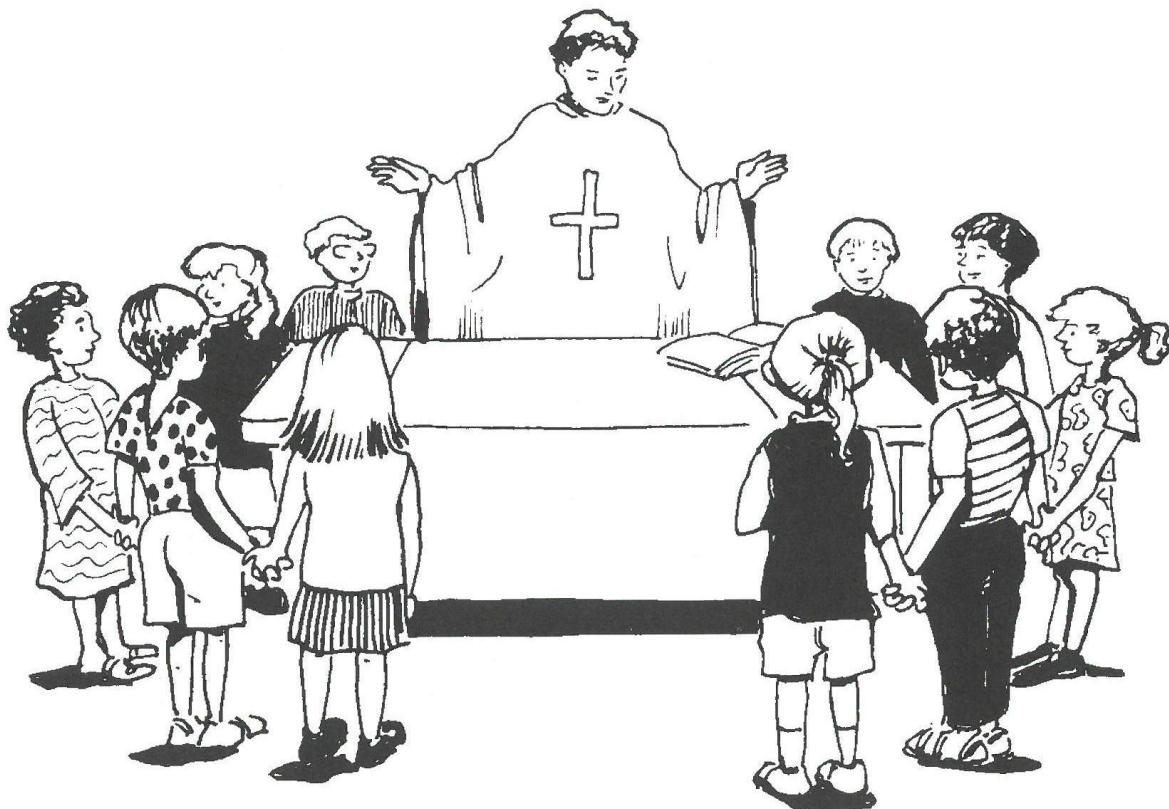
Vi har snakket om dåpen og om skriftemålet.

Det tredje sakrament er

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆
☆
☆
☆
☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆
eukaristien
☆
☆
☆

Det er dette sakramentet du mottar for første gang
ved din første kommunion.

I eukaristien, eller nattverden,
har vi et særskilt møte med Jesus.

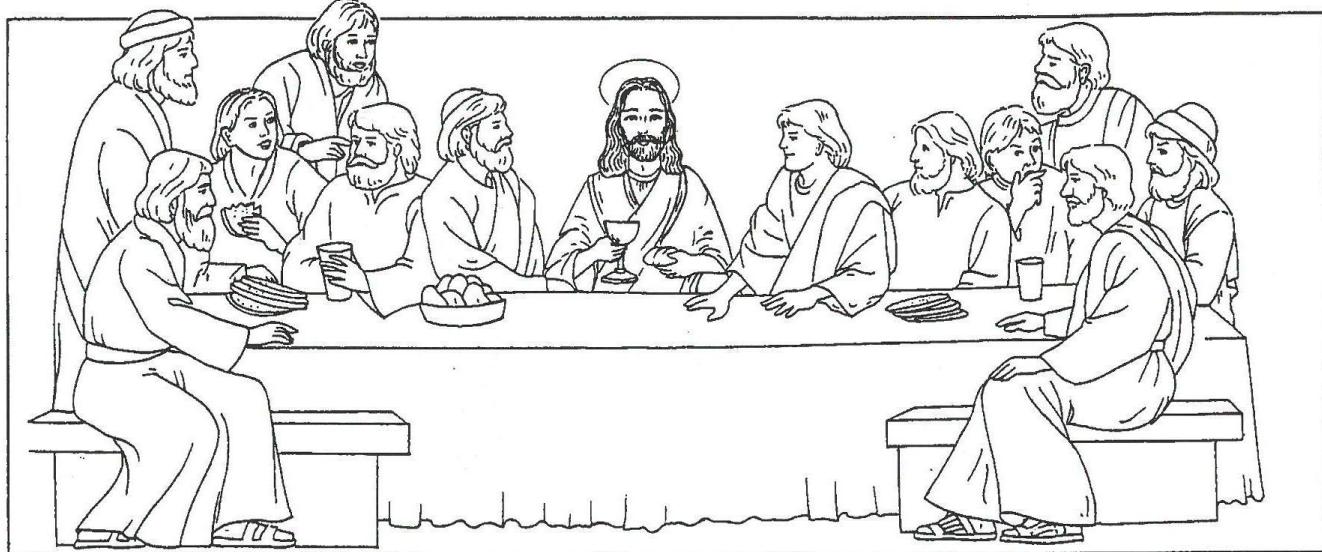

For å forstå det, går vi tilbake
til tiden da Jesus levde på jorden.

Det var litt før Påske.

Jesus satt sammen med apostlene sine for siste gang.

Det var Hans siste måltid,
men det visste de ikke.

Han ba med hele sitt hjerte til sin Far i himmelen.

Så tok Han brødet, brøt det og ga det til dem og sa:

*«Dette er mitt legeme,
som gis for dere».*

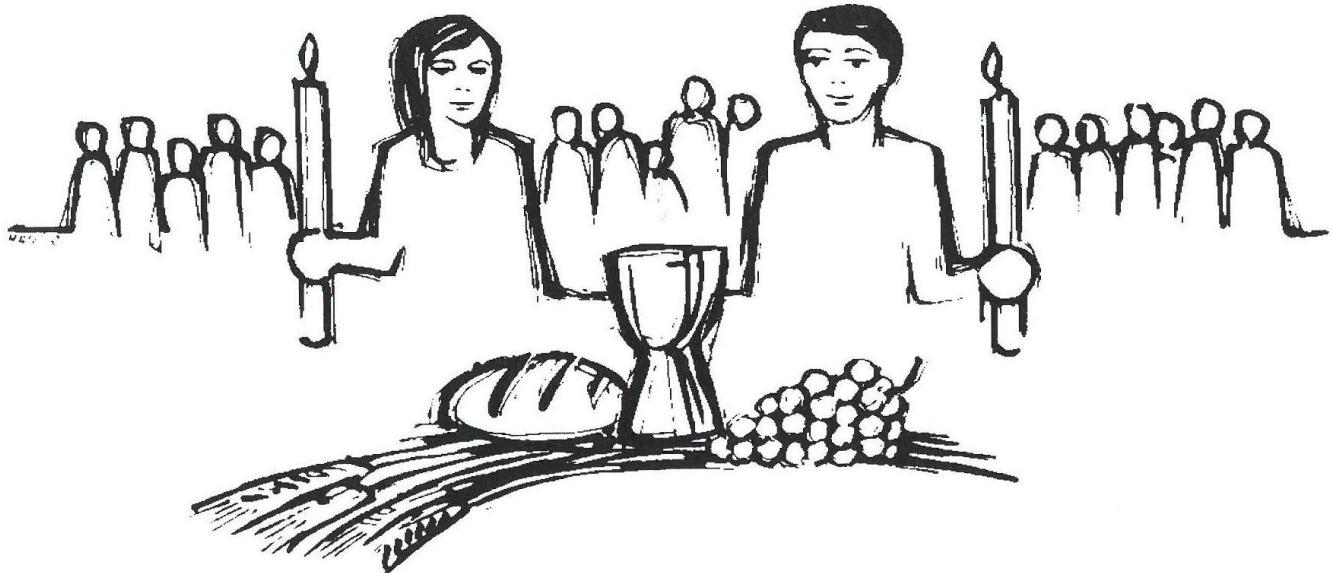
Etter det tok Han kalken med vin og sa:

*«Dette er mitt blods kalk,
som utøses for mange».*

Det som var brød og vin ble til Jesu legeme og blod.

*Hver gang vi gjør det samme,
skjer det samme.*

Da Jesus var stått opp fra de døde
og hadde steget opp til himmelen,
begynte vennene hans å feire nattverden
akkurat som Jesus sa.

Slik gjør vi det fremdeles hver gang vi samler oss i
kirken rundt altaret.
I messen bærer vi frem brød og vin.

Presten gjentar de samme ordene
og gjør de samme tingene som Jesus gjorde,
og brød og vin blir forvandlet
til Jesu legeme og blod.
Dette kaller vi for
eukaristiens sakrament.

Det ser fremdeles ut
som brød og vin.
Men i virkeligheten er
det Jesus.

Aktiviteter

a) Snakk sammen om:

- Har du noe som minner deg om noen du er glad i som du ikke lenger møter eller som er død?
F.eks. et bilde av din bestefar...
- Hva om denne tingene ble ødelagt eller mistet?

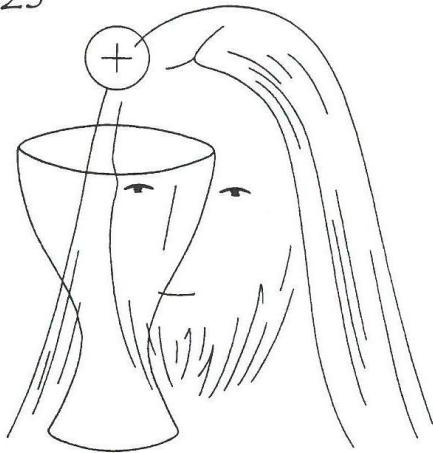
b) Fyll ut setningene:

1. På slutten av sitt liv visste Jesus at han måtte d__ på korset.
2. Litt før Påske hadde Jesus sitt s____ måltid.
3. Jesus brøt brødet og sa: Dette er m____ legeme
4. Jesus tok vinnen og sa: Dette er mitt bl____ .
5. Når vi feirer messen skjer akkurat det s_____. .
6. I messen blir vin og brød til Jesu l____ og bl___. .

c) Sett ring rundt ordene du gjenkjenner.

Hvor mange finner du?

p m e s s e f
 å z i v i n b
 s o l n f a r
 k j e s u s ø
 e a j b l o d

*I eukaristien, i nattverden
er Jesus til stede:
med sitt legeme og blod
med sin kropp og sjel
som Gud og som menneske*

I eukaristien gjør Jesus noe for deg.

Når du mottar nattverden, mottar du Jesus.

Du blir helt ett med Jesus.

Du har et virkelig møte med Ham
og et dypt fellesskap med Ham.

Når vi tar i mot
nattverden,
blir vi alle ett med Jesus
og med hverandre.
Så vi har et dypt fellesskap
med alle som mottar Jesus
i eukaristien.

Kjære Jesus,
du vil være nær meg.
Kom i mitt hjerte,
kom i min sjel.
Jeg elsker deg.
Jeg betror meg til deg.
Hjelp meg å elske alle.
Amen

Nye ord:

Nattverden=eukaristien:

Sakramentet der Jesus (gjennom presten) forvandler brød og vin til sitt legeme og blod.

Alteret: Kirkens bord som brukes til nattverden.

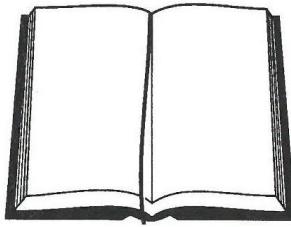
Sjel: Mitt innerste, min åndelige jeg.

Sang: «Jeg er livets brød»
(Jubilate 295)

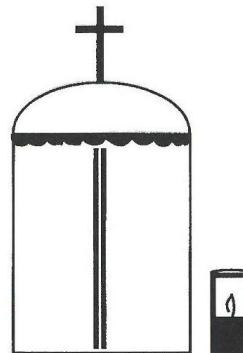
Aktiviteter

Skriv ordene under disse tingene som vi ser i messen:

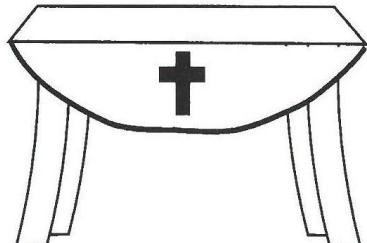
Alter

Tabernakel

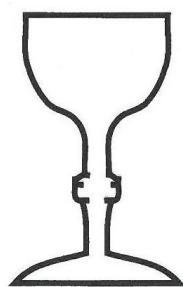
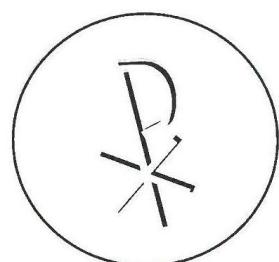
Evighetslampe

Kalk

Hostie

Messebok

7 SAMMEN I MESSEN

Jeg er kristen.

Jeg vet at Jesus elsker meg og jeg elsker Ham.

Men vi kan ikke være kristne alene.

Vi er kristne

fordi mennesker har delt sin tro med andre
og gitt den videre i 2000 år.

Vi er kristne sammen med andre,
fordi Jesus vil at vi skal være et fellesskap.

Han sa:

«Elsk hverandre som jeg har elsket dere.»
*«Der to eller tre er samlet i mitt navn
der er jeg i blant dere.»*

Og Jesus sa:

*«Jeg ber deg, Far, at alle blir ett
som du og jeg er ett.*

Helt fra begynnelsen av pleide de kristne
å komme sammen i messen.

Særlig på søndag.

Det gjør vi også i dag.

Det er dagen Jesus sto opp fra de døde.

I messen kommer vi sammen som en familie,
Guds familie.

Vi er sammen som søsknen.

Vi er sammen med Jesus og med hverandre.

Aktiviteter

a) Fyll ut:

Mitt navn er _____

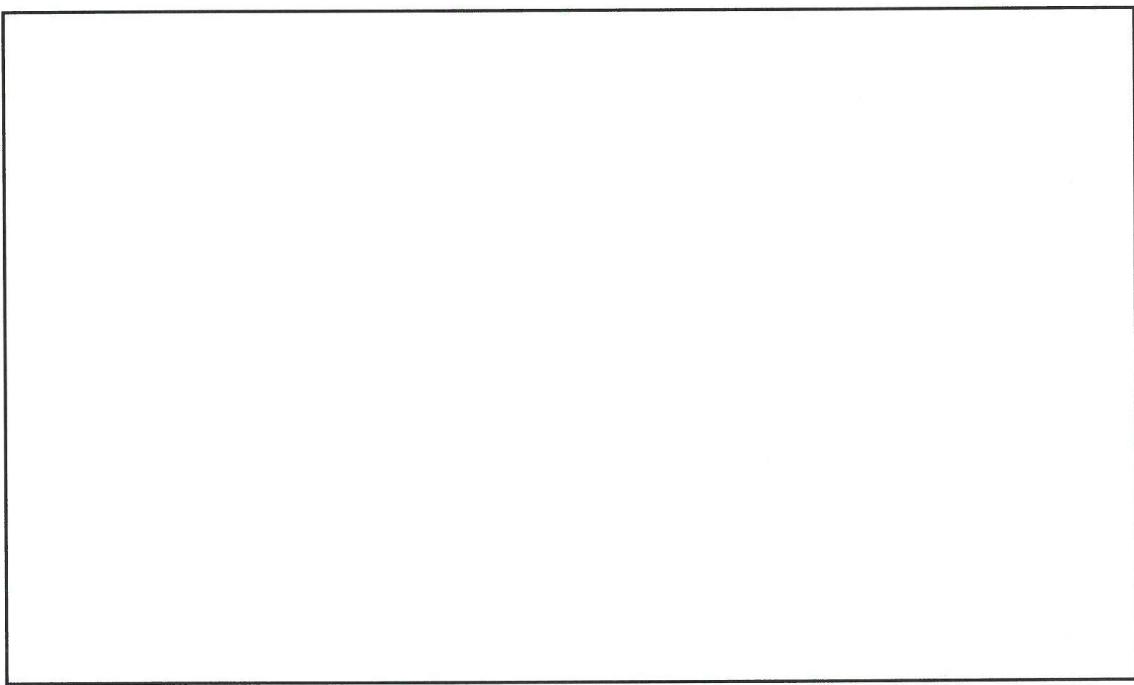
Jeg bor i _____

Vår kirke heter _____

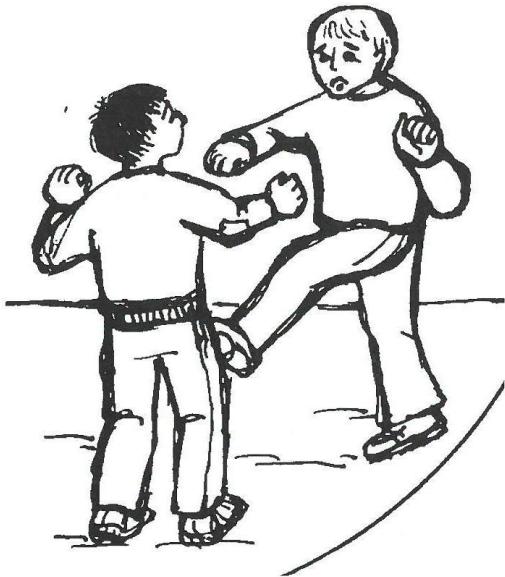
Vår sogneprest heter _____

b) Snakk sammen om hvem dere kjenner i menigheten.

c) Tegn kirken deres eller noe fra kirken.

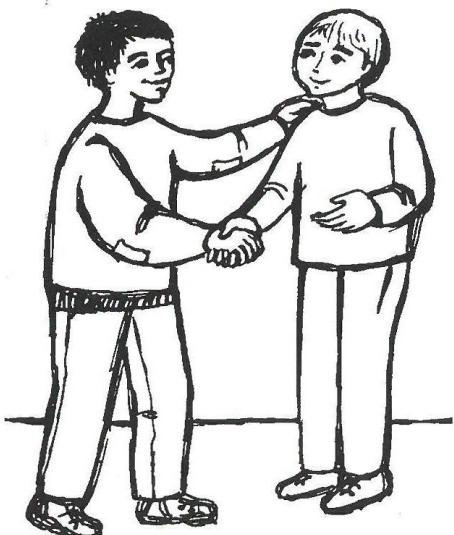
For at Jesus kan være i blant oss,
må vi ha fred med Gud og med hverandre.

-
- Sitter du gjerne sammen
med en klassekamerat du
nettopp har kranglet med?
-
- Hvordan gjør du det godt
igjen så dere kan være
sammen?
-

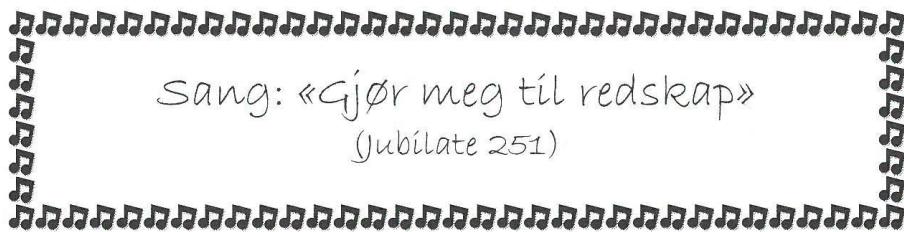
I begynnelsen av messen ber vi Gud
og hverandre om forladelse.
Så kan vi virkelig bli en familie
med Jesus i blant oss.

Kjenner du bønnen vi ber da?
Den heter
syndsbekjennelsen.

♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥
♥ Jeg bekjenner
♥ for Gud, den allmektige,
♥ og for dere alle,
♥ at jeg har syndet meget
♥ i tanker og ord,
♥ gjerninger og forsøm-
♥ melser, ved min skyld.
♥ Derfor ber jeg
♥ den salige jomfru Maria,
♥ alle engler og hellige
♥ og dere alle:
♥ Be for meg
♥ til Herren, vår Gud.

♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥

Aktiviteter

a) Sett dere to og to, og gi riktig farge til ordene

gul: en dyd=en god egenskap

blå: en last=en dårlige egenskap

ærlighet, misunnelse, latskap, mot, sinne,
likegyldighet, iver, ydmykhet, generøsitet,
kjærlighet, utålmodighet, selvopphøyelse, tro,
trofasthet, barmhjertighet, håp, utholdenhet.

b) Til samtale:

- Hva synes dere er lettest, :

1. å bli uvenner

2. å bli venner igjen

- I en familie, i et fellesskap, er vi alle ansvarlige for at
vi har det godt.

Hva hjelper til at vi kan ha det godt sammen?

Hva ødelegger vennskap?

c) Fyll ut:

Jesus sa: «Menneskene vil se at dere er mine

disipler fordi dere e_____ hverandre.» (Joh.13, 35)

8 VI HØRER PÅ GUDS ORD

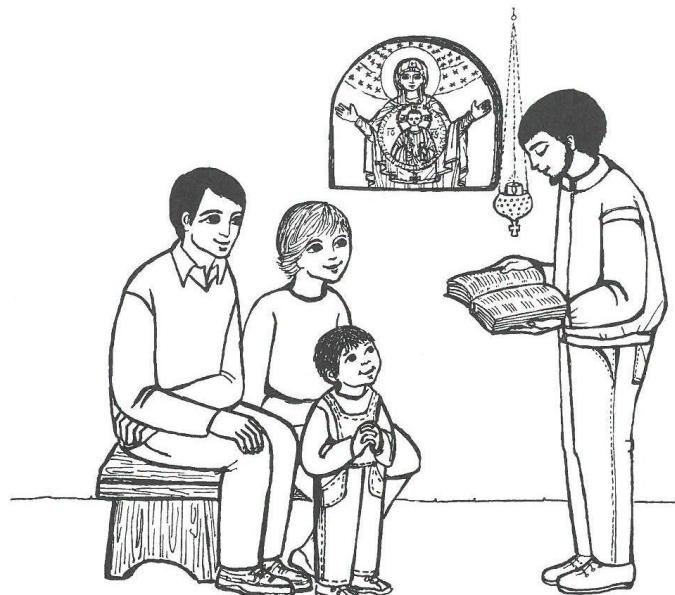
Jesus kom til oss
slik at vi kan kjenne Gud.
Gud er vår skaper.
Han elsker oss uendelig mye.
Han kjenner oss i dypet av
vårt hjerte.
Han vil at vi skal vite det
og at vi skal være lykkelige.
Ikke med masse penger og sånn,
men at vi er lykkelige i vår sjel.
Det er ikke så viktig hva jeg har eller presterer,
men hvem jeg er, hvordan jeg er inni meg.

Gud talte først gjennom profetene.
Men så sendte Han sin sønn, Jesus.
Jesus viste oss hvordan vi skal leve.
Og Jesus fortalte om sin Far i himmelen.
Da Jesus døde på korset,
viste Han hvor langt Hans kjærlighet
strekker seg.

Vi vil gjerne vite alt om Gud:
om Faderen, som skapte oss
om Jesus, som ga sitt liv for oss,
om den Hellige Ånd, vår hjelper.

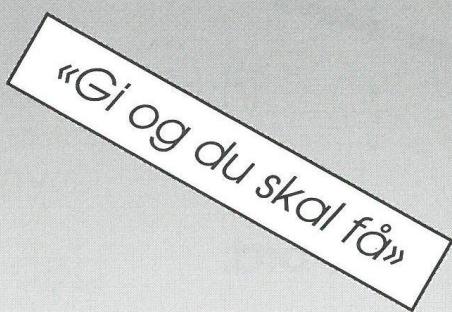
Derfor leser vi i Bibelen.
 I Bibelen står det
 om hva Jesus gjorde og sa.
 Derfor er Bibelen Guds ord.
 I messen snakker Gud til oss i
lesningene.
 Da leser vi fra Bibelen.
 Vi leser Guds ord
 for å lære om Gud.

Du kan også gjøre
 det som ordene sier.
 Da lever du veldig nær Gud.
 Du lever som Gud ønsker.
 Og Guds kjærlighetsflamme
 vokser i deg.

Fra ord til liv 1:

Pål vil se på TV fordi det kommer et program han liker godt.
 Men broren hans vil se et annet program.
 Pål vil bestemme. Men så tenker han: «Jeg kan gjøre ham glad ved å la han se det han liker». Det er en overraskelse når mor om kvelden sier: «Pål, i morgen sendes det igjen, det programmet du liker så godt».

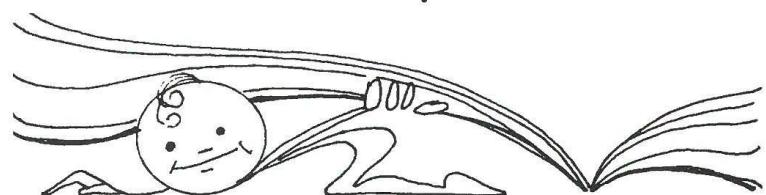
Fra ord til liv 2:

Sandra kjøper en sjokolade.
 Hun har fått penger av pappa.
 Hun vil spise den,
 men hun er sammen
 med fem andre jenter.
 Hun tenker: «Jeg spiser den
 etterpå, når jeg er alene.»
 Hun legger sjokoladen i sekken.
 Men så angrer hun på det:
 «Jeg kan gjøre de andre glade,» tenker hun.
 Hun pakker opp sjokoladen og gir
 et stykke til Ester og så til alle de andre.
 Da blir alle kjempeglade.

«Elsk din neste
 som deg selv»

Kanskje forstår du ikke alt som blir sagt i
 lesningen. Det er nok at du forstår noen
 ord og lever etter dem.

Presten hjelper oss
 å forstå det Gud sier
 til oss.
 Denne delen av messen
 kaller vi **preken**.

Nye ord:

Syndsbekjennelsen: bønnen om forlatelse i messen.

Profet : noen som forkynner det Gud sier.

Lesningene: den delen av Bibelen som leses i messen.

Prekenen : den delen av messen der presten forklarer
 bibelteksten.

Sang: «La oss vandre i lyset»
(Jubilate 307)

Aktiviteter

a) Velg én av disse setningene og forsøk å leve etter den.

- Jeg forsøker å elske min neste.
- Jeg forsøker å elske den som jeg ikke liker så godt eller noen som en gang såret meg.
- Selv om noen gjør meg vondt 7 ganger vil jeg tilgi det, f.eks. søsknene mine.
- Det er bedre å gi enn å få.
- Jeg vil gjøre for en annen hva jeg ønsker at noen gjør for meg.

Neste gang kan du fortelle hvordan det gikk.

b) Fyll ut setningene:

Gud kjenner oss i det dypeste av vårt hj_____.

Gud e_____ oss uendelig mye.

Kjærlighetsflammen vokser i deg

når du l_____ etter Guds ord.

c) Les historien om den barmhjertige samaritan i fellesskap. (Luk.10,25-37)

9 VI TROR

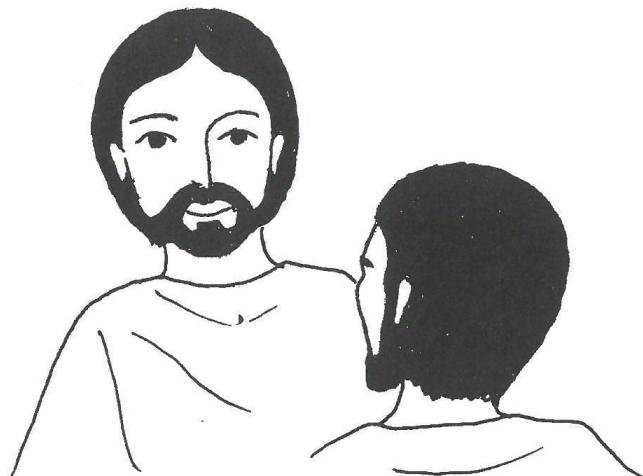
Kjenner du din far, din mor og dine søsken?
 Kjenner du vennene og lekekameratene dine?
 De menneskene du er mye sammen med,
 kjenner du godt.
 Du vet hvem de er.
 Du forveksler dem ikke med noen annen.

Jesus møtte mange mennesker,
 men disiplene hans var alltid med Ham.
 Mange hørte på Jesus.
 Han snakket med dem om Gud.
 Han fortalte dem hvordan det er best å leve.
 Alle kunne komme til Ham med spørsmål.

En dag spurte Jesus sine disipler,
 de som alltid var sammen med Ham,
 «Hjem sier menneskene jeg er?».«
 Disiplene sa: «Johannes Døperen,
 andre sier Elia og ennå andre sier at
 du er en av profetene.»

Så spurte Jesus dem:
 «Men dere,
 hvem sier dere at jeg er?»
 De var stille et øyeblikk,
 og så svarte Peter:
 «Du er Kristus, Guds sønn».
 (Matt. 16,13-16)

Johannes ble født et halv år før Jesus. Han døpte Jesus og levde i ørken og oppfordret folk å omvende seg.
Elia var kjent profet fra det gamle testamentet. Han varslet folket mot avgudsdyrkelsen i landet.

Disiplene som alltid var sammen med Jesus hadde forstått hvem Jesus var.
Han var sendt av Gud, Han var:
KRISTUS, GUDS SØNN

De sa også:

«*Til hvem skal vi ellers dra?*»
«*Dine ord gir oss liv og håp*»
«*Vi tror på deg*»
«*Vi vet at du er Guds sønn.*»

Vi kan gjenta disse ordene sammen, som en bønn, som vårt svar på Jesu spørsmål:
«*Hvem sier dere at jeg er?*»

Denne oppdagelsen ga disiplene videre. I 2000 år har det blitt fortalt videre. Det er et kjempeviktig budskap. Mange mennesker har til og med gitt sitt liv for det.

Vi får høre det samme budskapet i dag. Vi blir bedre og bedre kjent med Jesus. Jo mer vi lever etter det Gud sier til oss jo bedre vi forstår Hans ord, jo bedre kan vi si og bekjenne hvem Jesus er.

Vi stoler på det mennesker i flere tusen år har sagt og bekjent om Jesus.

Derfor sier vi trosbekjennelsen i messen.

Det gjør vi sammen med alle troende som lever, sammen med de som har levd, sammen med hele Kirken.

Det er etter prekenen at vi bekjenner vår tro.

Da sier vi:- *Jeg tror på Gud, som har skapt alt.*

- *Jeg tror på Jesus, Guds sønn.*
- *Jeg tror på den Hellige Ånd.*
- *Jeg tror på Kirken.*
- *Jeg tror på det evige liv.*

Kjære Gud,
takk for alt du har skapt,
takk at du sendte din sønn
for å bringe din kjærlighet,
takk for den Hellige Ånd
som bor i oss.
Kjære Gud, jeg overlater
meg til deg.
Amen

Nye ord:

Kristus: Messias,
Guds salvede,
den som er sendt av Gud,
frelseren som var lovet.

Å bekjenne: å si hva man er overbevist om.

Å tro: å vite med ditt hjerte, din sjel
og din forstand.

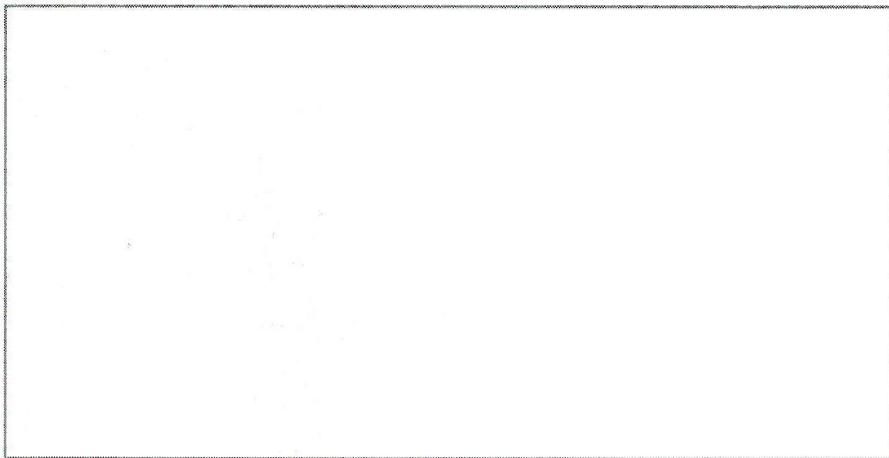
Trosbekjennelse: sammenfatning av det vi tror på.

Det evige liv: livet etter døden.

Sang: «Måne og sol»
(Jubilate 326)

Aktiviteter

- a) Disiplene var de som kjente Jesus best og forsto hvem han var. Tegn noen som du kjenner ekstra godt.

- b) Sett ring rundt de riktige ordene:

- Menneskene sa at Jesus er

Paulus pavæn profeten Elia

- Peter sier at Jesus er

Johannes Guds sønn Moses

- I messen bekjenner vi vår tro når vi ber

Fader Vår aftenbønn trosbekjennelsen

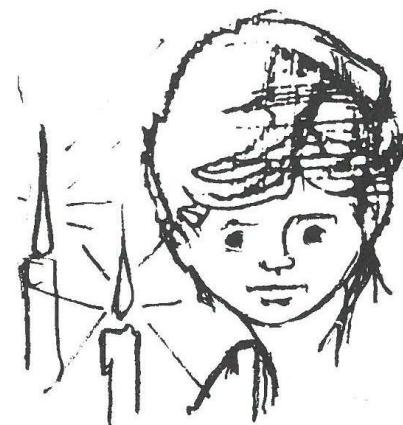
- c) Trosbekjennelsen ber du ikke bare sammen med
de som er med deg i kirken, men med alle i h_____
- Kirken, med alle troende som lever n_____ og med
alle som har levd f_____ og som nå er i h_____.

10 VI BER

Vi tilhører én familie, Guds familie.
 Vi elsker hverandre og hjelper hverandre.
 Men noen gang kan vi ikke det.

Tenk om vennene dine flytter langt bort, til et annet land for eksempel.

Tenk om broren din eller søsteren din kommer på sykehuset og har det vondt.
 Du vil gjøre noe for dem, men hvordan?

Vi kan se på Jesus.

Kvelden før Han døde satt Jesus og hans venner samlet rundt bordet.

De hadde et måltid sammen:

Jesus begynte å be.

Han løftet blikket mot himmelen.

«Far», ba Jesus høyt, «Jeg ber for disse vennene mine.

Du ga dem til meg. Jeg fortalte dem om Deg.

Hjelp dem nå, når jeg sender dem ut
 for å fortelle verden om Deg.»

Jesus lukket øyenene. Han ba helt stille en stund.

Så åpnet Han øynene igjen og begynte å tale.

«Far», sa Jesus, «Jeg ber ikke bare for mine venner. Jeg ber

for alle mennesker i hele verden.
Hjelp dem å leve som søskjen.
Elsk dem som Du elsker meg.
Vær nær dem som du er nær
meg.» (etter Joh. 17,1-26)

Jesus har også sagt:
«Dersom dere ber Meg om noe
i mitt navn, vil Jeg gjøre det.»
(Joh. 14,14)

Forbønner:

Kjære Gud,
vi ber for alle i Kirken.
Gi oss visdom, mot og kjærlighet.
Vi ber deg.

Herr hør vår bønn

Kjære Gud, vi ber
for de som sulter og er fattige.
Hjelp dem og styrk dem.
Vi ber deg.

Herre hør vår bønn

Kjære Gud, vi ber
for våre familier og venner.
Hjelp oss å elske hverandre
og leve sammen i fred.
Vi ber deg.

Herre hør vår bønn

Jesus ber for oss og
for alle andre. Han vil
at også vi ber for
hverandre.
I messen ber vi for alle
troende. Særlig for
dem som trenger det
mest.

Aktiviteter

a) Skriv svar:

Når var det at Jesus ba spesielt
for disiplene sine og for oss?

b) Til samtale:

Hva betyr: «Dersom dere ber Meg om noe
i Mitt navn, vil Jeg gjøre det»?

c) Lag noen **forbønner** sammen og les dem høyt.

1. _____

2. _____

3. _____

Sang: «Herre, din jord»
(Jubilate 271, div. mel.)

11. OFFERET

Vi mennesker gjør vondt mot hverandre.

Slik snur vi oss fra Gud og hverandre.

Da har vi det også vondt selv.

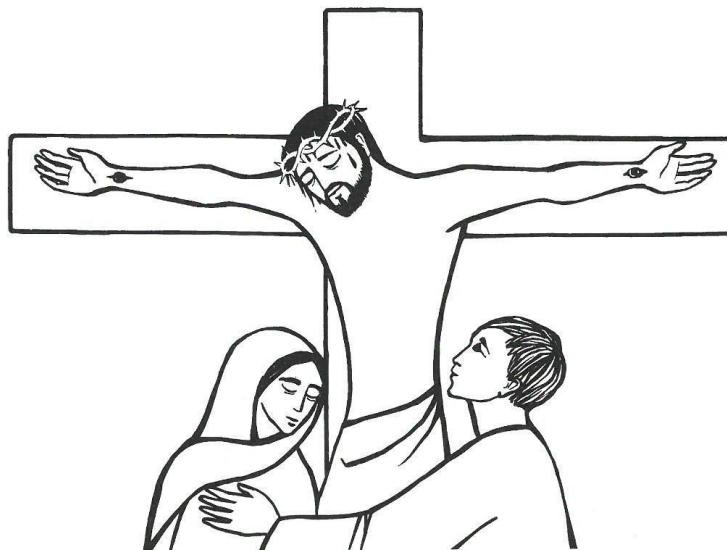
Det er dette som skjer når vi synder.

Jesus elsker oss høyt.

Han kom for å bringe oss Guds kjærlighet
og ta bort våre synder,
selv om han måtte dø for det.

Det var Jesu store offer.

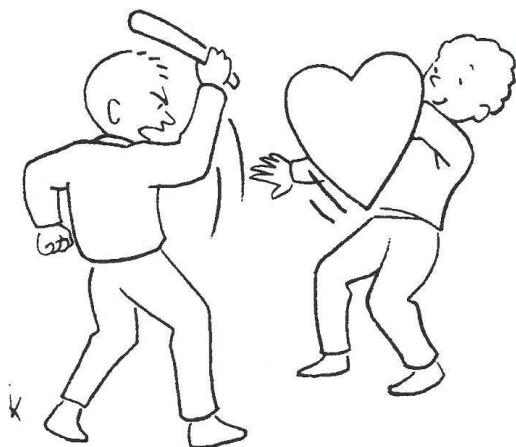
Han døde på korset.

Jesu oppstandelse viser at
Gud er sterkere enn døden.

Det gode vinner og helbreder.

Vi kan også ofre og slik helbrede
det som gjør vondt med det gode.

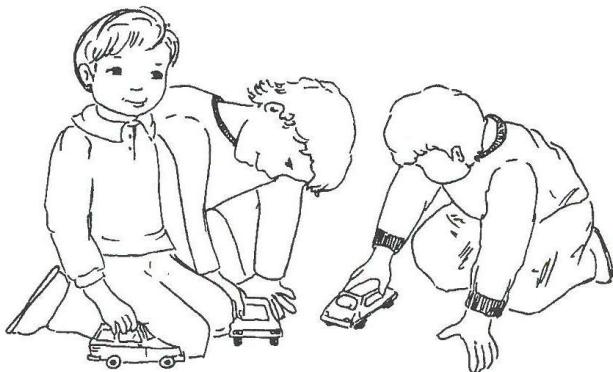

Kjære Jesus,
du har gitt ditt liv for oss.
Du vet hva det betyr
å ofre seg. Det koster.
La kjærligheten vokse
i mitt hjerte slik at jeg
kjerner gleden ved
å ofre.
Amen.

Vi ofrer

Noen ganger gir vi bort ting som betyr mye for oss.
Å gi opp noe vi er glad i kan være vanskelig.

*Det kan hende at broren
eller søsteren din gråter.
Og du gir spontant
teddybjørnen din, som du
er glad i, for å trøste.
Så ser du at det hjelper.*

*Det kan hende at du har lyst
til å spille et dataspill.
Men så vil kameraten din
leke sammen med deg.
Så stopper du, og dere leker
sammen med lekebilene hans.*

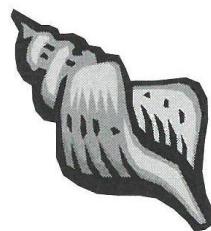
Av og til gir du av tiden din,
eller du gir ved å la være å gjøre noe du
liker, eller du hjelper til.
Å gi av oss selv kan noen ganger
være vanskeligere enn å gi bort noe.
Når vi av kjærlighet gir noe vi er glad i,
ofrer vi.
Når vi gir av vår tid og hjelper til,
så ofrer vi også.

Desto mer man er glad i noen,
desto lettere er det å gi.
Å ofre noe er et tegn
på kjærlighet.

♥
♥ Til deg
♥
♥ Du ba ikke om å få skjellet.
♥ Men jeg ga det allikevel.
♥ Jeg var veldig glad i det,
♥ og jeg savner det.
♥
♥ Det virker kanskje ikke
♥ som noe stort,
♥ men det betydde mye for meg.
♥ Jeg ga det for å vise min kjærlighet,
♥ og jeg ga det med vilje.
♥ Jeg er glad for det!
♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥

Du kan også ofre noe til **Gud**.

For eksempel:

- ⇒ Du kan ta litt ekstra tid til å være sammen med Gud i bønn.
- ⇒ Før du gjør noe, som å rydde rommet, kan du si: 'Til deg, Jesus'. Og så gjør du det så godt du kan.

Jødene gikk av og til i templet
for å ofre et dyr.
Det var ofte duer eller et lam.
De trodde at Gud likte det.
Når vi i dag går til kirken
kan vi tenne et lys,
vi kan gi penger til Kirken, vi kan be,
eller vi kan ofre Gud alle dagens gjøremål.
Vi kan ofre Ham vårt liv.

Når vi gir noe, når vi gjør noe ut av kjærlighet
får også Gud plass i vårt liv.

Da kan Han gjøre ting som vi ikke forventer.

Slik var det men en gutt vi kan lese om i evangeliet. (Joh. 6.1-15)

Sammen med mange andre mennesker hadde han fulgt Jesus.

De hadde lyttet og sett på hva Han gjorde. Det var kjempefint.

Men nå begynte alle å bli sultne.

Jesu venner snakket om
at det ikke fantes mat nok til alle.

Så tenkte gutten: «Jeg har mat med
meg. Det er ikke mye og det er ikke nok
til alle. Og jeg er litt sulten også,
men det jeg har kan jeg gi.»

Så tok han sine fem brød og
to fisker, og ga dem.

Jesus tok dem i mot som en stor gave!

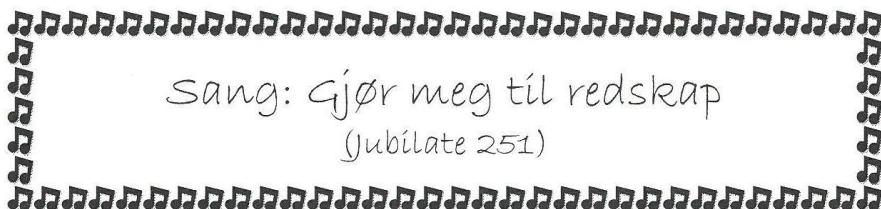
Han velsignet dem og begynte å bryte
og dele brødet. Apostlene delte dem ut,
men det virket om det aldri ble slutt
på brødene! De delte og delte...

og til slutt var det ennå masse brød til overs, tolv kurver!

Da skjønte alle at det hadde skjedd noe stort. Et under!

Jesus måtte være Han som alle jødene ventet på!

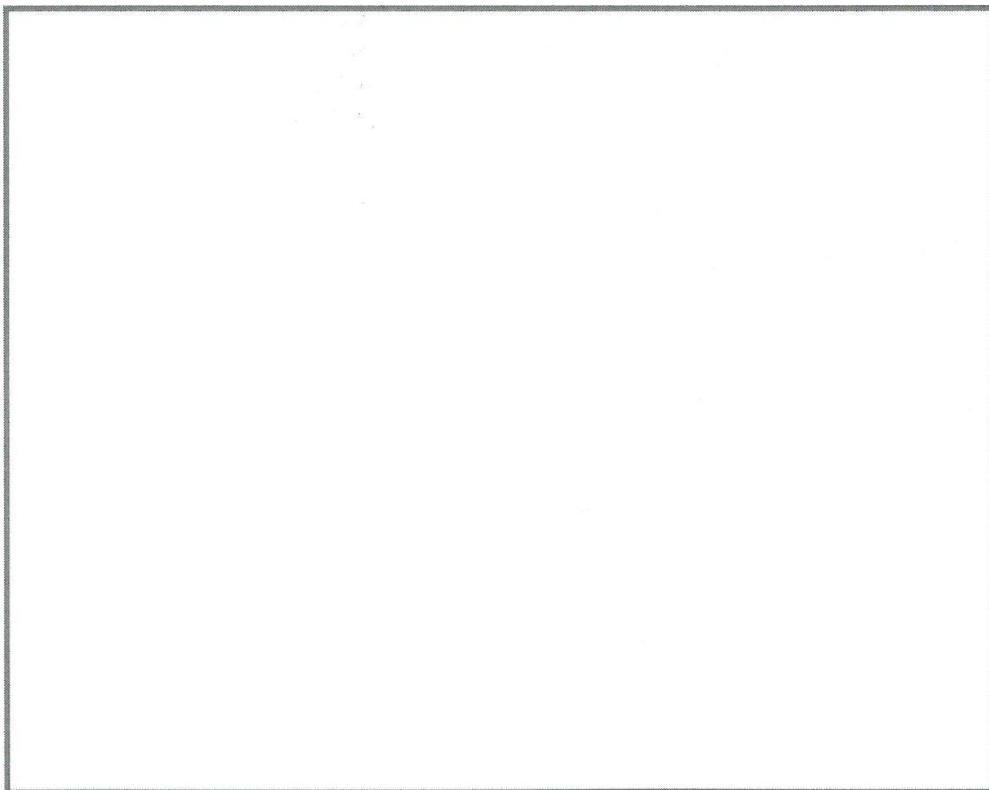
Sang: Gjør meg til redskap
(Jubilate 251)

Aktiviteter

a) Hvilke setninger har noe med offer å gjøre:

Jeg er lei av å gjøre mine lekser.	Ja - Nei
Jeg vasker.	Ja - Nei
Jeg leker med et barn som var alene.	Ja - Nei
Jeg lar ingen leke med mine leker.	Ja - Nei
Jeg gir deg dukken som jeg ikke liker.	Ja - Nei

b) Tegn deg selv når du ofrer noe.

12 DET STORE OFFER

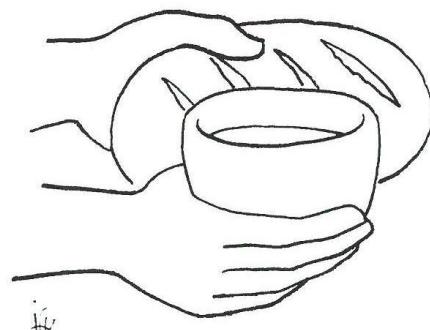
Det var torsdag akkurat før jødenes påskefeiring.
 Hele byen forberedte seg på festen.
 Alle skulle ofre lam i templet.
 Det var tegn på befrielse fra slavetiden i Egypt.

Jesus var sammen med vennene sine.
 Det var natten før Han skulle dø,
 og de spiste Hans siste måltid. Det var spesielt.
 Jesus var glad for å være hos vennene sine.
 Han ville si dem at Han var i fare.
 Han visste at fiendene hans ville drepe Ham.

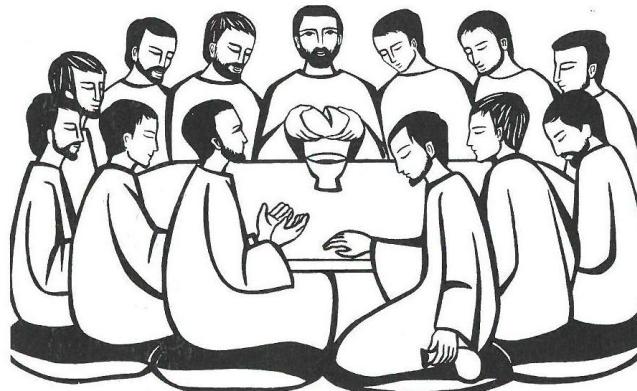
Mens de spiste, sa Jesus:
 «Dere er mine venner. Den største kjærlighet
 er å gi sitt liv for sine venner.»

Jesus tok brødet i hendene sine.
 Han takket Gud for det.
 Han brøt det og gav det til sine disipler,
 og sa: «Ta og et alle derav.
 Dette er mitt legeme,
 som skal gis for dere.»

Så tok Jesus kalken med vin.
 Han takket Gud for den.
 Han ga den til dem så de kunne drikke.
 og sa: «*Dette er mitt blods kalk,
 som skal utgydes for dere.*»

Når de var ferdige, sa Jesus at disiplene skulle gjenta det samme senere.

Dagen etter døde Jesus på korset.
 Han ga sitt liv for sine venner,
 og for oss alle.
 Det finnes ikke noen større gave enn det.
 Den tredje dag etter Jesu død,
 oppreiste Gud Jesus fra døden til et nytt liv.
 Den oppstandene Kristus deler seg selv
 og sitt nye liv med oss.

I messen skjer det samme som skjedde ved Jesu siste nattverd.
 Når vi er i messen vet vi at Jesus elsker oss,
 og vi husker at Jesus gav sitt liv for oss,
 og at Han er stått opp til et nytt liv.
 I messen blir **Jesu offer**
 på korset nærværende.
 Han gir seg selv oss i eukaristien.

**Det er noe kjempestort!
Noe slik er bare mulig for Gud.
Derfor ber eller synger vi:**

**Hellig, hellig,
hellig er Herren,
Hærskarenes Gud.
Himmel og jorden
er fulle av din herlighet.
Hosanna i det høye!
Velsignet være Han
som kommer
i Herrens navn.
Hosanna i det høye!**

Takk Jesus,
for din store gave,
for at du gav alt!
Takk for at du alltid vil
være med meg.
Også jeg vil gi av meg
selv til andre.

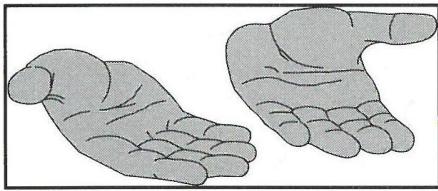
Nye ord:

Å ofre:	Å gi noe som er viktig for deg
ut av kjærlighet.
Å utgyte blod:	Å la blod (livet) renne ut av kroppen.
(Her): Å være villig til å dø for å gi liv til andre.

Sang: Vi løfter våre hender

Aktiviteter

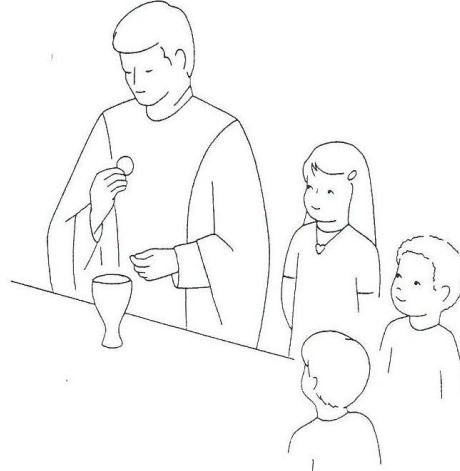
a) Hva er viktig å få her i livet? (Kryss av)

- en bil
- kjærlighet
- et stort hus
- en venn
- en ny CD
- å drikke
- rulleskøyter
- skryt
- seier
- mat

Hvilke av disse tingene gir Jesus oss i nattverden?
(Sett sirkel)

b) Fargelegg og fyll ut:

Hva sier Jesus:

Dette er m____ legeme.
Dette er m____ blod.

Hva sier presten:

Dette er _____ legeme.
Dette er _____ blod.

c) Til samtale:

Hvorfor tror dere vi kneler i messen når presten gjentar de ordene som Jesus sa?

13 EUKARISTIEN FORENER OSS

Jon var på leier, men han kje det seg.

Han var ikke i godt humør.

Derfor hadde han trukket seg tilbake og leste i en spennende indianerbok.

Der sto det om Hvite Fjær-stammen som hadde kommet i vanskeligheter. Det skapte store spenninger. Alle ville løse problemene på sin måte og ingen ville lytte på de andre. Men kloke Gyldne Bever, stammens høvding, kalte krigsrådet sammen.

Det var jo ikke krig med en annen stamme, men det var en slags krig dem imellom.

De skulle bli sittende i hans telt til de lyttet godt på hverandre. Hver og én måtte legge frem sine tanker, så måtte de andre si både hva som var bra og hva som ikke var bra med tankene.

De snakket lenge, helt til midnatt.

Og så røkte de fredspipen sammen.

Problemene var ennå ikke helt løst, men de visste at nå sto de sammen igjen, og det var ennå viktigere.

Jon likte boken godt.

Han så opp fra boken.

Noen barn lekte sammen, noen satt alene, noen kranglet.

Så godt det ville være om de kunne røke fredspipe slik som indianerne gjorde!

Det Jon savnet var å være ett med
de andre.
Jesus vet at dette er et ønske alle
mennesker bærer i seg.

Jesu dype ønske er at vi skal være ett

Ved den siste nattverden opplevde Jesus og vennene hans at de var helt nær hverandre.

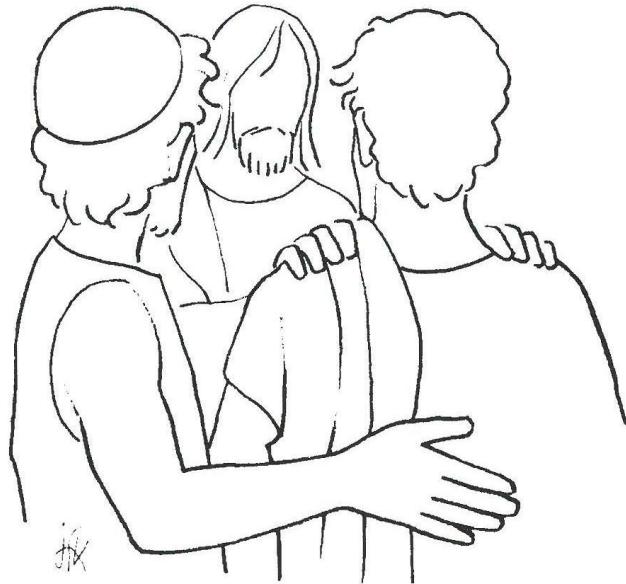
Jesus ville at de alltid skulle være så forenet med hverandre som denne natten.

Han vet også at det ikke alltid er så lett å stå hverandre så nær.

Han ba for dem:

«Far, hjelp mine venner så de kan være ett, slik som du og jeg er ett.»

«Far, jeg ber også for den som skal bli mine venner, at Din kjærighet kan være i dem, og jeg selv kan være i dem.»

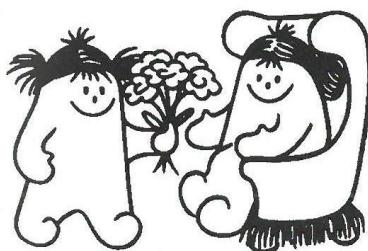

I eukaristien gir Jesus seg selv til oss.

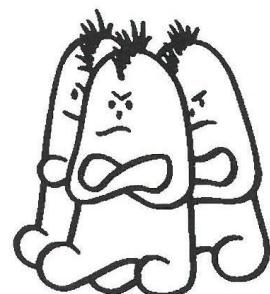
Slik blir vi alle helt ett med Ham og derfor med hverandre.

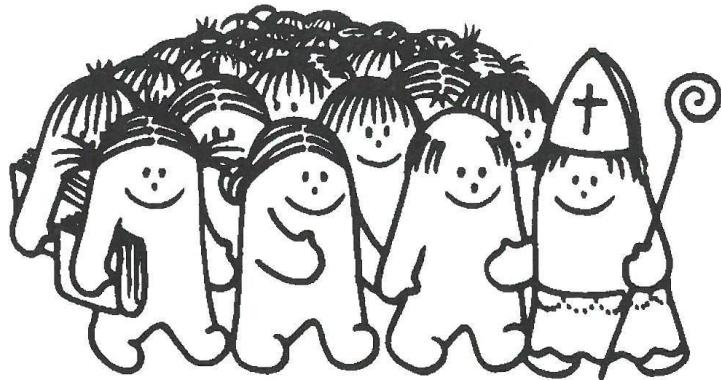
Det er Jesus som forener oss.

Gjennom eukaristien blir vi på en måte alle som Jesus.

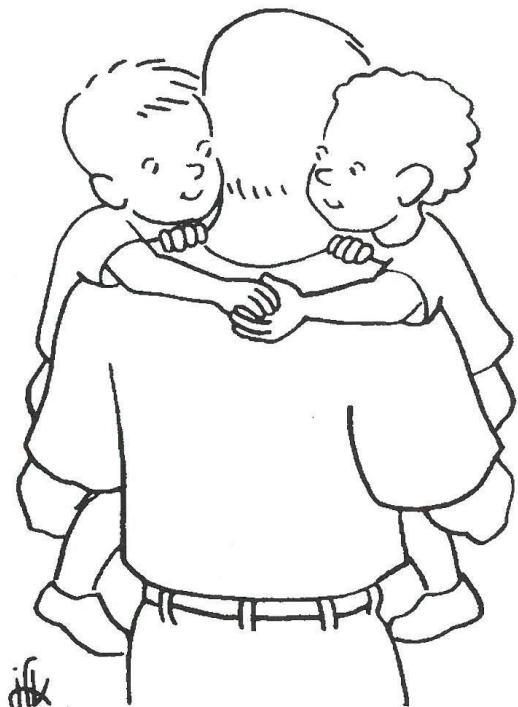

Om jeg slår en annen,
slår jeg Jesus.
Men når også jeg er Jesus,
da har jeg på en måte slått
meg selv.
Elsker jeg en annen,
så elsker jeg Jesus, meg selv.

I eukaristien blir vi ett med
alle andre i Kirken i hele verden.
Derfor ber vi i messen for:
Paven, biskopene, alle kristne,
særlig for de som trenger hjelp,
og for hele verden, også for de døde.
Sammen danner vi en stor familie,
forenet i Kristus.

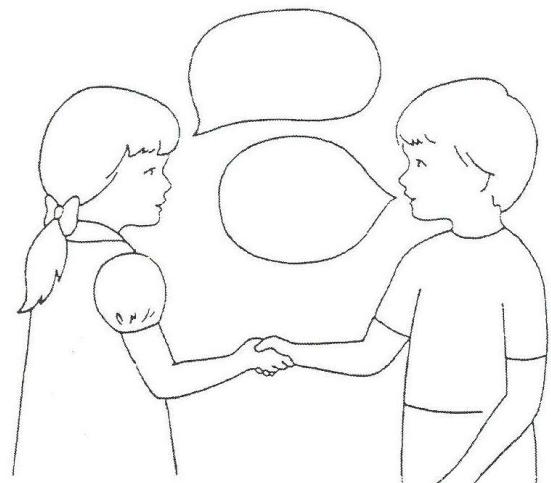

Jesus vil at vi elsker hverandre.
Han vil at de som tar i mot
eukaristien lever og jobber
som søsken og venner.

Før vi går til kommununion ber vi
'Fader vår' sammen.
Det er bønnen Jesus lærte oss.

Fader vår...

For å kunne være forenet,
for å kunne være ett,
må vi være i fred med hverandre,
leve i kjærlighet med hverandre.
Derfor gir vi hverandre **fredshilsen**
før vi går til kommunion.

Presten: Herrens fred være alltid med dere.
Alle: Og med din Ånd.

Presten: Hils hverandre med fredens tegn.
Alle hilser på hverandre og sier: Kristi fred.

Guds lam som tar bort verdens synder,
miskunn deg over oss.

Guds lam som tar bort verdens synder,
miskunn deg over oss.

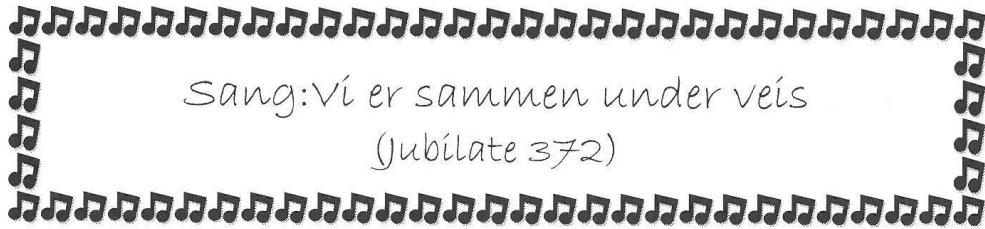
Guds lam som tar bort verdens synder,
gi oss din fred.

Nye ord:

Forenet :Samlet.

Å være ett :Være slik forenet at den andres liv er like viktig for meg som mitt eget.

Fredshilsen :Den hilsen man gir hverandre i kirken når man ønsker hverandre Kristi fred.

Sang: Vi er sammen under veis

(Jubilate 372)

Aktivitet

1. Hvem ba Jesus for kvelden før han døde? _____

2. Kryss av:

Ved den siste nattverden ba Jesus om at

- vi gir hverandre gaver.
- vi hilser på hverandre.
- vi skal være ett.

3. Fyll ut:

Når vi mottar eukaristien blir vi ett med J_____.
Så blir vi også e__ med hverandre.

4. Til samtale:

Hvordan kan vi vise at vi vil leve i fred og kjærlighet med hverandre?

5. Trekk en linje mellom de ordene som er motsatte:

generøs
fred
venner
forenet
ivrig
kjærlighet

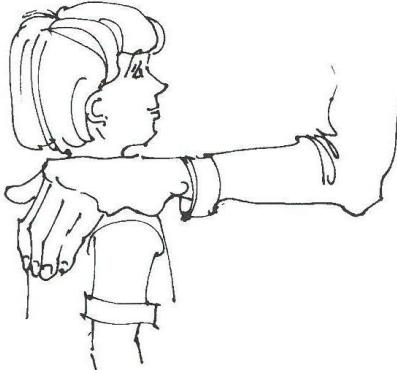
fiender
lat
krangel
hat
gjerrig
splittet

14 LIVETS BRØD

ER DET NOE I VEIEN?

Skolen var ferdig og Rita var på vei hjem.
 Bak henne gikk to kvinner som hun ikke kjente.
 Så hørte hun at de snakket om læreren hennes som hun var så glad i.
 Men det hun hørte var ikke noe hyggelig.
 De snakket stygt om henne.
 Det gjorde Rita vondt. Det var ikke sant det de sa!
 Hun løp bort og gikk raskt hjem.

Når hun kom hjem satte hun seg i en stol og stirret i bordet.
 «Rita, er det noe i veien?» spurte moren hennes. «Er du sulten? Er du tørst?
 Vil du ha noe godt?»
 Rita visste ikke. Hun hadde ikke lyst på noe som helst.

Mor satt seg ved siden av henne.
 Så begynte Rita å fortelle hva hun hadde hørt.
 Mor slo en arm rundt Rita og så snakket de videre.
 Etter det følte hun seg bedre.

Vi trenger mat og drikke for å være friske.
 Men akkurat som Rita
 trenger vi også noe annet.
 Vi er ikke alltid klar over hva vi behøver.
 Men Gud er oss nær.
 Han kjenner oss i dypet av våre hjerter.
 Han vet hva vi trenger.

Sang: Kristus er verdens lys
(Jubilate 303)

Aktivitet

a) Hva var det Rita trengte?

b) Det er flere ting som er viktige i livet som vi ikke kan se.
Sett ring rundt ordene du finner her.

h l d t i l l i t
å n æ r v æ r s f
p m d ø e l s k e
e o m s o r g b v
e t m t g f r e d

c) Tegn eller skriv om en gang du ble trøstet eller hjulpet.

d) Disse tegnene er symboler på:

t__

h__

kj__lighet

15 GUDS BRØD

En dag satt en stor mengde mennesker rundt Jesus.

Hele dagen lyttet de til Ham.

Mot kvelden ble de sultne.

Jesus gav dem brød og fisk.

Dagen etterpå fulgte de Ham fremdeles.

De ba Ham om mer mat,
men Jesus snakket til dem
om en annen type sult,
og om en annen type mat.

(Tenk på Rita)

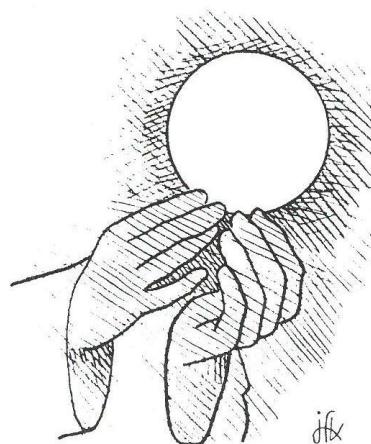
Jesus sa:

*«Dere må søke etter Guds brød.
Dette brød gir verden liv».*

Da sa de:

«Herre, gi oss alltid dette brød.»

*«Jeg er dette brød», svarte Jesus,
«Jeg er livets brød. Den som kommer til meg, skal hverken sulte eller tørste».*

Det er en stor gave!

Det er en så stor gave
at vi må forberede oss godt for dette øyeblikket.
Ofte føler vi oss ikke helt verdige til slikt et møte med Jesus.
Det kan være at vår tro ikke er stor nok,
eller vi har syndet mot Gud og vår neste,
eller at våre tanker enkelt og greit er på et hel annet sted.

Husker du offiseren fra evangeliet?

Han følte at han ikke var verdig til å få Jesus hjem til seg.

Men han hadde stor tro
og han ba Jesus
om å helbrede tjeneren sin.

Han sa:

«Herre, jeg er ikke verdig
at du går inn i mitt hus,
men si bare et ord,
så vil gutten bli frisk.»

(Matt. 8.8)

Under kommunionen kommer
Jesus til oss.

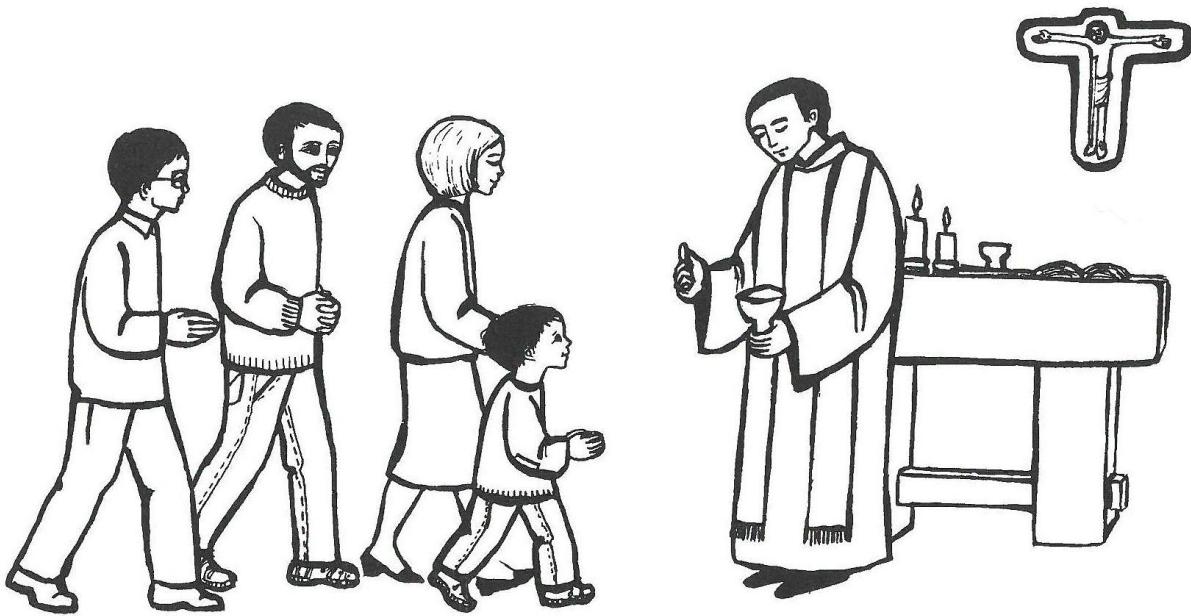
Vi vil ha en like stor tro
som offiseren.

Da kan vi be Jesus om å sørge
for at alt som ikke er helt bra
i vår sjel blir godt igjen.

Derfor ber vi før kommunionen:

«Herre, jeg er ikke verdig
at du går inn under mitt tak,
men si bare et ord,
så blir min sjel helbredet.»

Jesus er virkelig livets brød. Han gir seg helt til oss.

I eukaristien er han tilstede:
med sitt legeme og blod,
med sin kropp og sjel,
som Gud og som menneske.

Under kommunionen kommer
Jesus til oss.

Jesus,
det er så stort
at du vil komme
inn til meg.
Gjør meg ny.
Fyll meg med
din kjærlighet og glede.
Hjelp meg å gjøre det
gode og unngå det onde.
Amen.

Nye ord:

Guds brød: Det som gir vår sjel næring og
styrker Guds liv i oss.

Livets brød: Et annet ord for Guds brød.

Å være verdig: Å ha den riktige holdning og være
godt forberedt.

Aktivitet

a) Vi kan sulte og tørste etter mat og drikke.
Men vi kan også sulte eller tørste etter noe helt annet.
Hva for eksempel? _____

b) Svar på spørsmålene:
1. Hvem er livets brød? J_____
2. Når i messen gir Jesus seg selv til oss?
i k_____

c) Les historien om offiseren sammen (Luk.7,2-10).
Kanskje kan dere lage et lite teaterstykke av det?

d) Når i messen gjentar vi samme ordene som offiseren?
før k_____

e) Tegn en kalk og en patene med hostier.

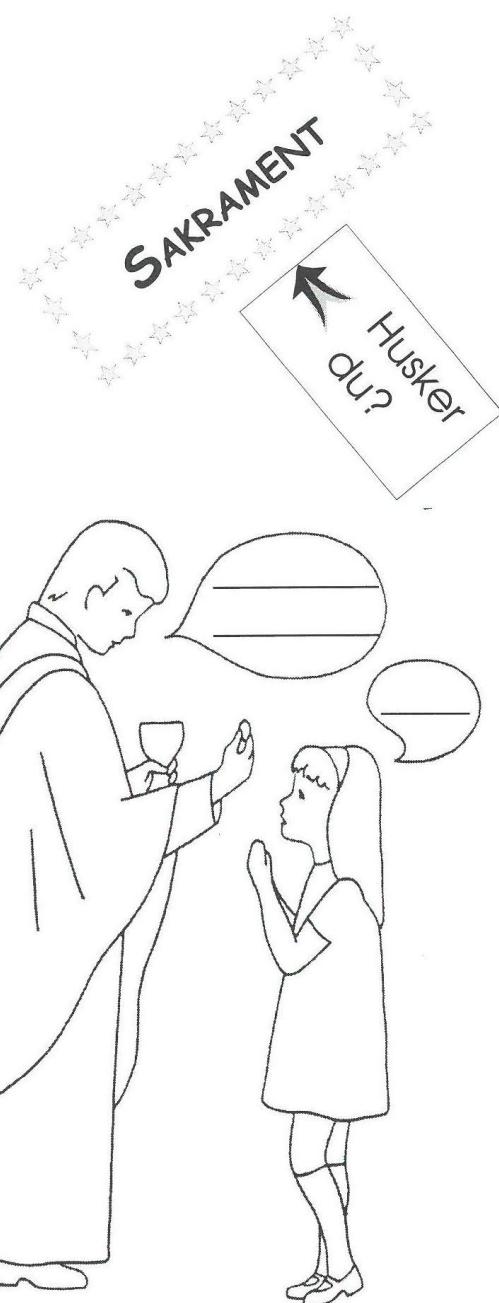
16 KOMMUNIONEN

Jesus er glad i meg og kommer til meg.
Presten, som er der i Jesu navn,
sa forvandlingsordene:

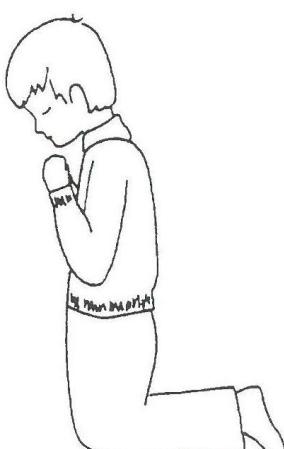
*Dette er mitt legeme,
som skal gis for dere.*

*Dette er mitt blods kalk,
som skal utgydes for dere.*

Nå er Jesus her.
I kommunionen
kommer Jesus til oss.
Når vi trer frem for presten
sier han derfor
til hver og én av oss:
«*Kristi legeme»*
Og vi svarer: «*Amen».*
(Amen vil si: slik er det.)

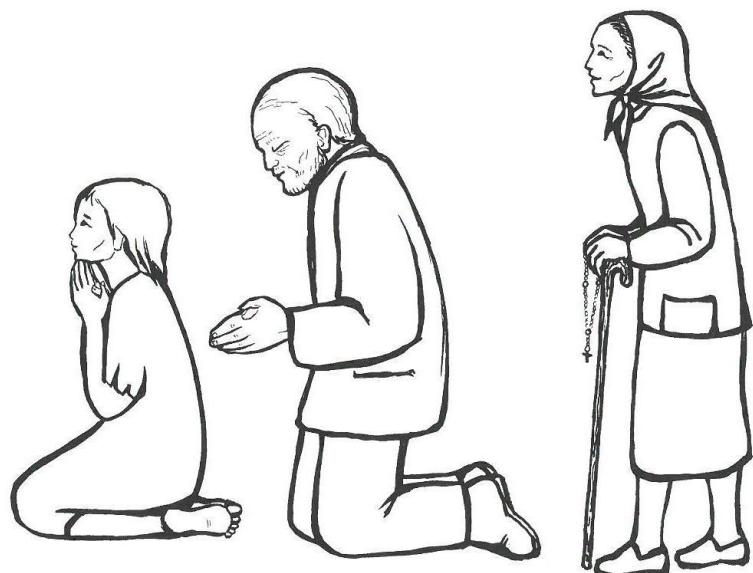
Når jeg har tatt i mot kommunionen
er Jesus helt nær meg,
ingen kan komme nærmere.
Derfor ber alle stille en liten stund,
da snakker jeg med Ham og lytter til Ham.

Har dere forsøkt
å sitte noen minutter helt stille,
lukke øynene,
og tenke på Gud, på Jesus?

Når en venn kommer på besøk og ringer på,
 hva gjør du da?
 Later du som ingen ting?
 Fortsetter du å se på TV?
 Eller åpner du døren, ønsker han velkommen
 og er sammen med ham?
 Når han kommer inn,
 begynner du da å leke med de andre?
 Lar du ham stå alene i stua?
 Nei, dere finner straks noe å snakke om,
 kanskje noe du akkurat har opplevd og som er viktig.

Det samme gjør vi når
 Jesus kommer
 og besøker oss i vårt
 hjerte.

Nye ord:

Forvandlingsordene: Ved disse ord forvandler den Hellige Ånd brødet og vinen til Jesu legeme og blod.

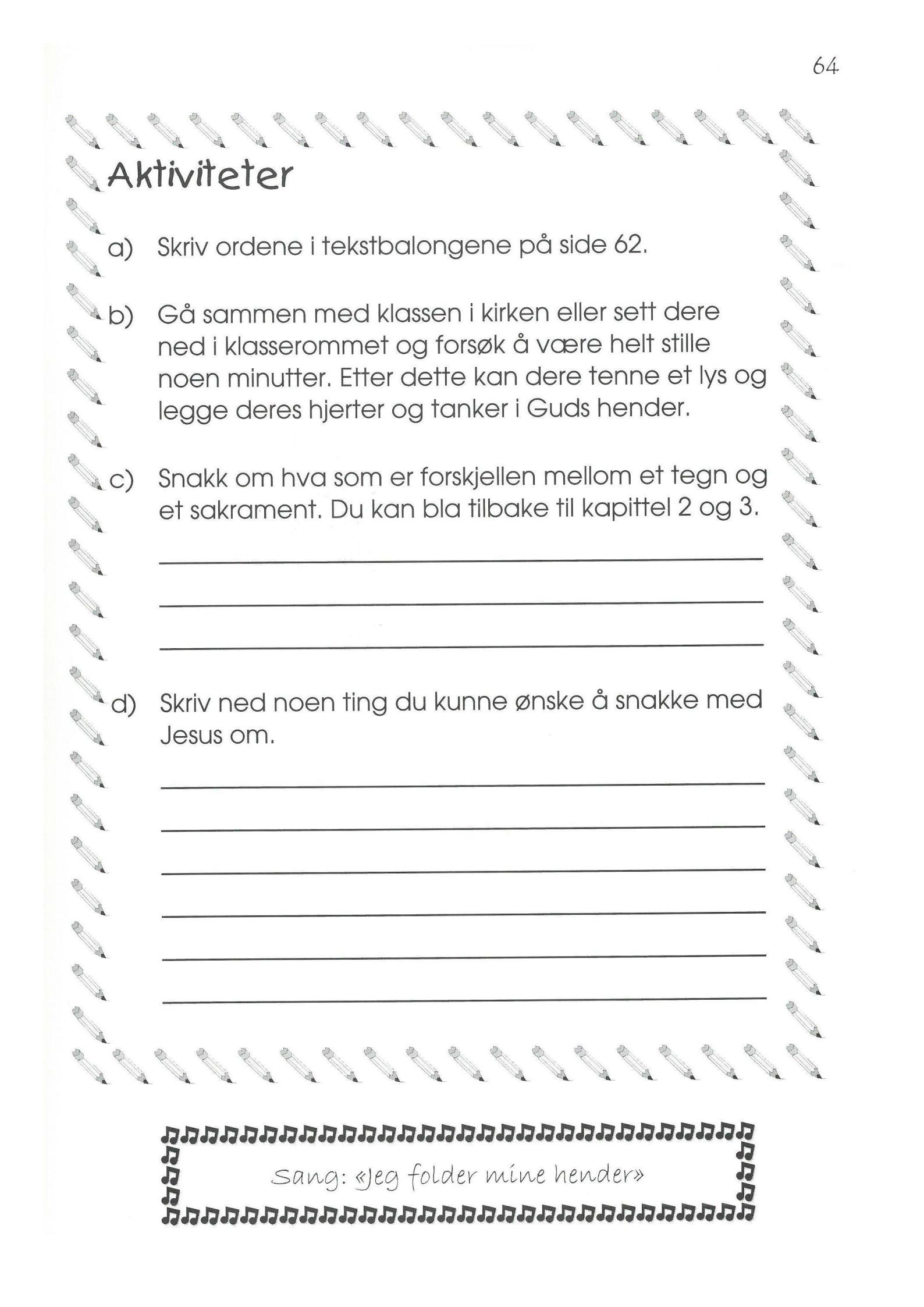
Sakrament: Der handler Jesus ut av kjærlighet til oss

Amen: Jeg bekrefter det du sier/ ja, slik er det.

Aktiviteter

- a) Skriv ordene i tekstbalongene på side 62.
- b) Gå sammen med klassen i kirken eller sett dere ned i klasserommet og forsøk å være helt stille noen minutter. Etter dette kan dere tenne et lys og legge deres hjerter og tanker i Guds hender.
- c) Snakk om hva som er forskjellen mellom et tegn og et sakrament. Du kan bla tilbake til kapittel 2 og 3.

- d) Skriv ned noen ting du kunne ønske å snakke med Jesus om.

Sang: «Jeg folder mine hender»

17 MED HAM I VÅRT HJERTE

Jesus styrker og hjelper oss
slik at vi kan vokse i kjærlighet til Gud og til hverandre.
Han deler sitt liv og sin kjærlighet med oss.

Jesus viste sine disipler hva det betyr:

På Jesu tid var veiene fulle av sand og støv, de hadde jo ikke asfalt. Når man gikk i sandaler, som de pleide å gjøre, ble føttene skitne.

Derfor var det vanlig når man kom inn i et hus at tjeneren vasket gjestenes føtter.

Hva gjorde Jesus den siste kvelden?

Han tok et fat med vann, knelte foran hver av sine venner og vasket føttene deres.

Da han kom til Peter, sa Peter:

«Det er jeg som burde vaske dine føtter, ikke du mine!»

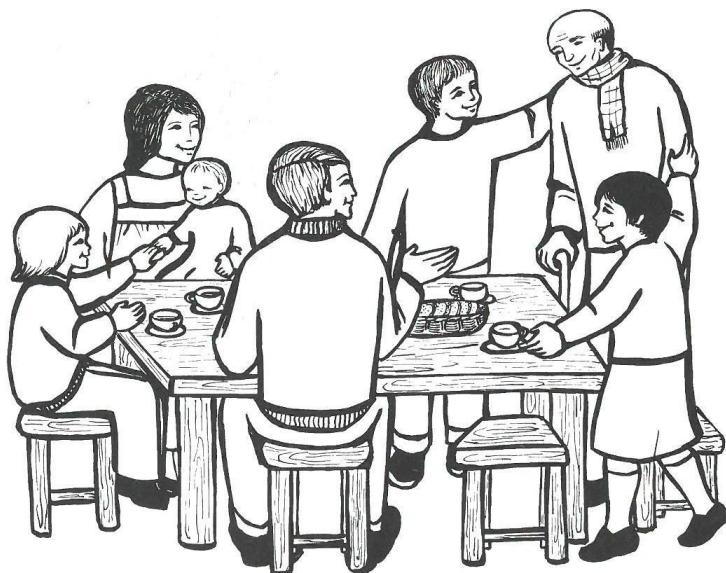
Ingen forsto hvorfor Jesus gjorde jobben som egentlig var en tjeners oppgave.

Men så sa Han da Han var ferdig:

«Jeg har gitt dere et forbilde. Slik jeg har tjent dere, skal også dere tjene hverandre.» (etter Joh. 13, 4-17)

Jesus ønsker at vi har omsorg for vår neste.
 Han vil at vi elsker og tjener Gud ved å være der for andre.
 I messen styrker Gud oss med sitt ord,
 vi ber til Gud
 vi har fellesskap med hverandre
 Jesus kommer til oss og er nær oss.
 Da har vi alt vi trenger for å leve slik Jesus gjorde.
 Med Ham i vårt hjerte kan vi dra ut
 for å bringe Guds kjærlighet til andre.

Ved avslutning av messen gir presten velsignelsen:

**Den allmektige Gud,
 Faderen og Sønnen +
 og den Hellige Ånd,
 velsigne dere alle.**

Amen.

Presten sier: *Messen er til ende. Gå med fred.*
 Vi svarer: *Gud være lovet!*

Aktivitet

a) Kryss av:

Hvorfor vasket Jesus føttene til vennene sine?

- De hadde ikke vasket seg på en hel uke.
- For å gi et eksempel på å tjene.
- Fordi det ikke fantes noen tjener.

b) Til samtalens: Har dere sett en gang at noen tjente, som Jesus mener det?

c) Kan dere finne på et annet eksempel på å tjene?
(Tenk sammen med noen andre i klassen)
På skolen, hjemme, på gaten, hos andre...

d) Finn ord: t j e n e h

k m å k e j

o v a s k e

k i v g a l

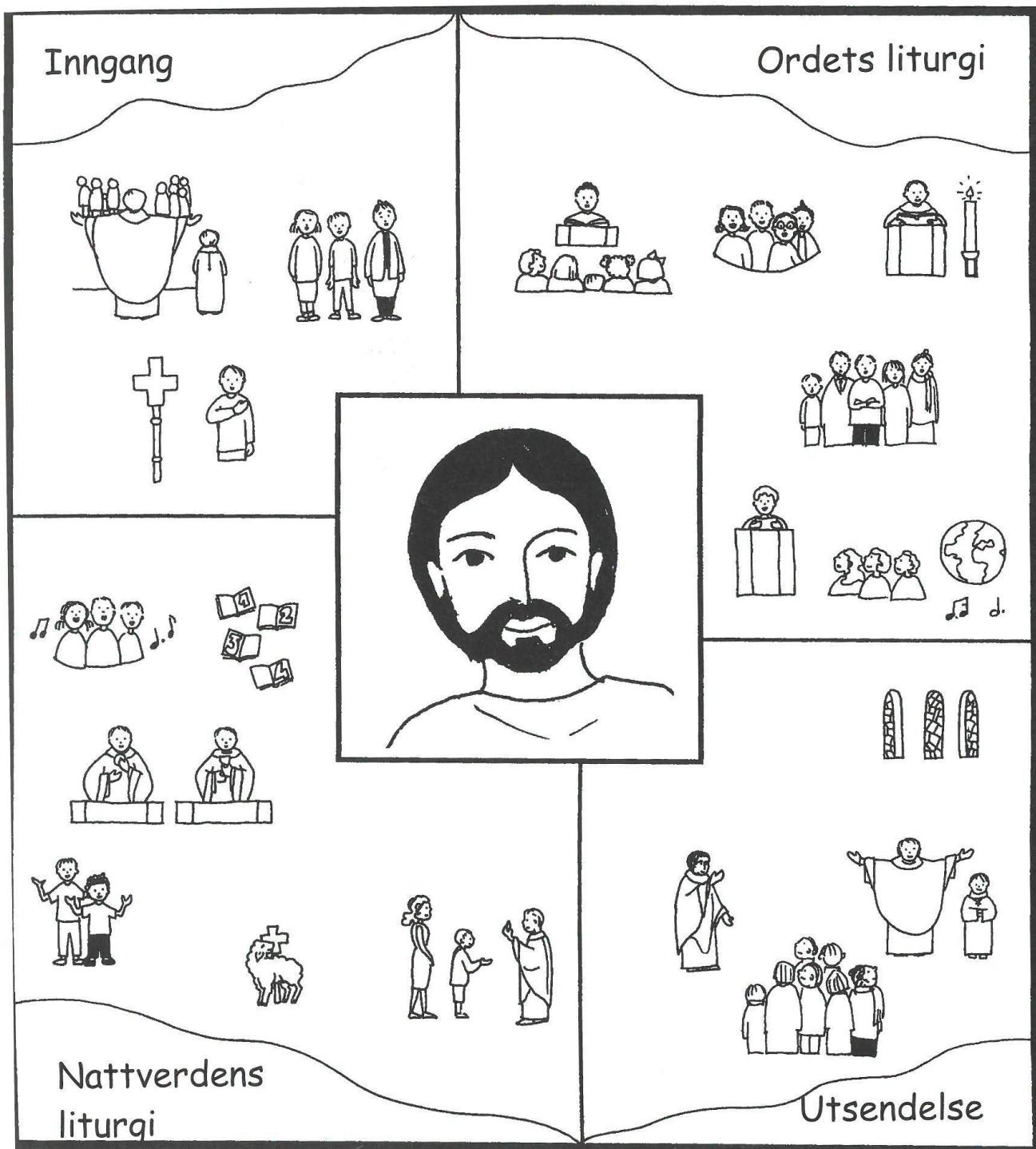
e s r ø b p

f e b æ r e

e) Tegn eller skriv noe av det vi snakket om i dag.

Sang: «Fader du har skapt meg»
(Jubilate 243)

Messen

Her foreligger et opplegg for forberedelsen til barnas første kommunion. Det skal hjelpe barna å bli seg bevisst hva eukaristiens sakrament innebærer, hva det kan bety for dem selv og for fellesskapet.

Opplegget forutsetter at barna har fulgt et år med undervisning om de mest grunnleggende elementer i vår kristne tro:

Gud: Faderen, Sønnen og den Hellige Ånd; Bibelen og Kirken; julen, påsken og pinsen og eventuelt dåpen og skriftemålet.

Dåpen og skriftemålet blir her kort omtalt som en gjentagelse. Om barna ennå ikke har vært til skrifte, finnes det, i tillegg til dette opplegget, ekstra materiell fra Det kateketiske senter.

Stoffet er bygget opp slik:

Som tittelen sier, er hele opplegget rettet mot møtet med Jesus.

Først (kap. 1-3) gis bakgrunnskunnskaper om hva et sakrament er.

Så følger en kort behandling av de første tre sakamentene: dåpen, skriftemålet og eukaristien (kap. 4-6). Eukaristien blir i første omgang omtalt kort, slik at barna får en første forståelse av kjernen i det som følger. På dette tidlige tidspunktet er det ikke menigen at barna skal forstå alt. Det blir klarere etterhvert.

Så går vi nærmere inn på messen. Hele messen blir presentert som et møte med Jesus, et møte som blir mest konkret i eukaristien. Jesus møter vi i vår neste, i menigheten, i Guds ord, i presten.... I messen skjer en stadig fortetting av det møtet med Jesus som til slutt når sitt høydepunkt i eukaristien.

Kapittel 11 - 16 går på nytt inn på hva eukaristien er, men hver gang fra en ny vinkel, med utgangspunkt i messens gang.

Kapittel 17 er utsendelsen.

I hver undervisning:

- knyttes stoffet til det daglige liv,
- finnes forslag til bønn og sang,
- finnes det oppgaver og spørsmål,
- understrekkes og forklares nye ord og begreper.

For trosformidling er det viktig å huske:

- at barna ser i lærerne og foreldrene hvor viktig og betydningsfull troen er for dem,
- at et personlig forhold til barna betyr mye.

Noe av teksten står i egne bokser

De er til illustrasjon, gir muligheter for ekstra fordypning, understreker visse av messens tekster og så videre. Når teksten står skrevet i mindre bokstaver, dreier det seg om ekstra stoff som man kan hoppe over hvis man mangler tid, men som også gir mulighet til fordypning.

Kap.1: Undervisningen starter med at vi forklarer barna at dette året er spesielt fordi de skal forberede seg til sin første kommununion. Så forklares ordets betydning. Først snakker vi med barna om hva det betyr å møte andre mennesker, å ha fellesskap, at det er noe som går nært inn på oss. Barna skal forstå at kommununion (som sakrament) betyr å ha et ekte nært møte med Jesus, som er Guds sønn. Under sitt liv på jorden møtte Jesus mange mennesker, og dette møte med Ham grep dem og forandret for mange livet deres. Slik kan det også være nå. Da Jesus dro til sin Far i himmelen, forsikret Han oss at om at han alltid er med oss, selv om vi ikke ser Ham. Han har gitt oss mange muligheter til å møte Ham og ha kommununion med Ham.

Kap.2: Dette kapitlet forbereder til neste kapittel, som forklarer hva et sakrament er. Hensikten er at barna skal oppdage at det finnes mange ting som er veldig viktige uten at man kan se dem eller røre ved dem. Det gjelder ikke bare fysiske ting, som luft, som man ikke ser. Også alle ting som har med våre følelser og opplevelser å gjøre er usynlige. Dette gjelder særlig i vårt forhold til andre. Likevel «ser» man disse tingene gjennom handlinger og symboler som er tegn på dem.

Snakk med barna om tegningene i boken og hvordan man skjønner av bildene hva som skjer og hva menneskene føler. Tegn og handlinger viser hen mot en usynlig virkelighet.

Kap.3: Her forklares hvordan sakramentene er mer enn bare tegn. Fordi Gud handler i sakramentene, finner en forandring sted. Da Jesus var på jorden, helbredet han mennesker, forvandlet ting, tilga synder... Slik handler Han også i dag, gjennom sakramentene. Gjennom bestemte tegn og handlinger skjønner og vet vi hva Gud gjør. I et sakrament viser tegn og handlinger hen mot en usynlig guddommelig hendelse. Han er med oss og gjør noe for oss eller inni oss. Jesus gjør da det Han har lovet oss, og vi gjør det Han har gitt oss i oppdrag å gjøre. I et sakrament møter vi Jesus helt konkret og forener oss med Ham.

Kap.4: Nå følger tre kapitler om de 'første' sakramentene. Vi forklarer at det finnes syv sakramenter i alt, men de andre fire behandles på senere klassetrinn.

Det aller første sakrament er dåpen. I dette konkrete møte med Jesus Kristus gir Han oss nytt liv i Gud. Vi blir Guds barn, del av Hans familie. Derfor er vi kristne. Her kan det være fint å gå i kirken og vise alt som brukes ved dåpen og forklare prestens handlinger og de tegn han bruker. For eksempel: Vannet renser og gir liv, olje er et tegn på kraft og styrke. Også i idrett brukes olje for å styrke musklene og kroppen, og i Det gamle testamentet ble de som fikk et spesiell oppdrag; prester, profeter og konger salvet. Det hvite dåpskledet er et tegn på det nye, uplettede liv. Påskelyset er symbol for Kristi lys. Dåpslyset som blir tent fra påskelyset, viser at Jesus selv lever i barna. Hans liv er kjærlighet, og dermed likesom flammen lys og varme. Man bør snakke om hvordan man kan la dette liv vokse i oss. Se også i bønneboken om dåpen. Be Fader vår sammen og lær denne bønnen utenat. I denne forbindelse kan det være lurt å repetere betydning av korsets tegn.

Kap.5: I de menighetene hvor barna ennå ikke har skriftenet, bør man bruke «Å skrifte, hva er det?» fra Det kateketiske senter som tilleggs materiell. Dette kapittelet er kun ment å være en kort repetisjon av temaet. Fortellingen om lille Irenus har til hensikt å få barna til å forstå Jesu ord om at det man gjør mot noen, positivt eller negativt, gjør man mot Ham, og derfor bør vi også be Gud om unnskyldning når vi har gjort noe galt. Det gjør vi spesiell når vi skrifter. I presten møter vi Kristus, som tilgir alt vi bekjenner og angår. Da blir vi som nye igjen.

Glem ikke å formidle det gledelige aspektet ved dette sakramentet, for eksempel ved å ha det ekstra festlig etter at dere har skriftenet. Det er viktig å få frem at man må ha det forsett ikke å gjøre det gale om igjen, selv om man kanskje tror at man ikke alltid klarer det. Syndene behøver ikke være store for å skriftes. Det bør legges vekt på at man tar valg og dermed er ansvarlig for hva man gjør. Det bør også legges vekt på at presten forsøker å glemme alt man har sagt i skriftemålet og at han har absolutt taushetsplikt.

Kap.6: Eukaristien behandles her i korthet, bare noen hovedbegreper. Senere kommer vi tilbake til eukaristien og går nærmere inn på forskjellige aspekter ved den. Slik vet barna at de skal forberede seg til dette sakramentet, men det ikke nødvendig å behandle det utførlig her. Hovedpoengene er at eukaristien knyttes direkte til Jesu siste nattverd og at det skjer en virkelig forvandling i messen. Når vi mottar eukaristien, mottar vi Jesus. Om et fantasifult barn spør om vi da 'spiser' Jesus, kan vi svare at Jesus ønsker å komme helt inni oss. Unngå å snakke alt for konkret og malende om det. Forklar at eukaristien fremdeles ser ut som brød og vin, men at det er Jesus. Noe slikt er bare mulig fordi Han er Gud. Det kan være en god idé å snakke om noen som er døde eller langt borte og om hvordan vi likevel ønsker å være nær dem. Når man møter Jesus i dette sakramentet, kommer Han så nær oss som overhode mulig. Ved aktivitetene har man anledning til å snakke om tabernaklet, Jesu tilstedeværelse i kirken utenom messen og at brødet kalles for hostie og ikke kjeks.

Kap.7: Med dette kapittel begynner gjennomgangen av messens enkelte deler. Her bør det legges vekt på at vi på den ene side har vårt personlige forhold til Gud, men at vi på den andre siden ikke er alene i vår tro, at vi som kristne står i en større sammenheng, Kirken. Vi er båret av en totusenårig tradisjon. Det er også viktig at barna får tilhørighet til sin menighet.

Å møtes i messen er ikke bare å være sammen som Guds familie og oppleve fellesskap med hverandre, men det er også et møte med Jesus. Han har sagt: «Hvor to eller tre er samlet i mitt navn der er jeg i blant dere.» I denne sammenhengen er det logisk at vi i begynnelse av messen ber hverandre om unnskyldning for de gangene vi har såret hverandre og Gud. Barna bør lære å be synderbekjennelsen.

Kap.8: Vi møter Gud også i Hans ord. Derfor leser vi fra Bibelen i messen. Gjennom Guds ord blir vi bedre kjent med Ham og Hans vilje. Hans ord er som lys på vår vei. Det er viktig at barna lærer å knytte bibeltekstene til sitt eget liv. Til livet

her og nå. Det dreier seg ikke bare om noe som skjedde for mange år siden, det er fremdeles aktuelt. Gud taler gjennom sitt Ord til meg i dag. I prekenen forklarer presten lesningene nærmere fordi de kan være litt vanskelige og kanskje kan misforstås.

Kap.8-10 er viktige, men hvis man kommer i tidsnød, kan man gå litt forttere gjennom disse kapitlene for ikke å miste noen av kap. 11-16 som er helt sentrale for dette året.

Kap.9: Først lar vi barna forstå at de som lever nært inn på en person, kjenner ham/henne best. Slik var det også for disiplene, som var sammen med Jesus hele tiden. Litt etter litt begynte de å skjonne mer om Ham. Men til slutt var det Gud selv som ga Peter innsikt i hvem Jesus virkelig var. Det er fint å gå litt inn på de forskjellige navn på Jesus. Gjennom tidene har vi forstått mer og mer av Gud, og vi uttrykker vår tro i trosbekjennelsen. Det er som vårt svar på det Gud har åpenbart om seg selv. Det er viktig å formidle til barna at vår tro er noe mennesker har forstått og bekjent i to tusen år. Det er ikke noe som er blitt «oppfunnet» nå og som hvert eneste menneske må «finne opp» helt på nytt, men hvert eneste menneske gir sitt eget personlige svar gjennom sitt liv.

Kap.10: Jesus har også lært oss å be og å be for hverandre. I messen er vi del av et fellesskap som er større enn de som vi er sammen med der og da. Derfor ber vi for alle vi synes trenger det. Det viktig at det blir naturlig for barna å be. Det er ikke nok med en undervisningstime om det. Det er viktig at bønnen gjennomsyrer undervisningen. Det kan oppnås ved å be når man begynner eller slutter undervisningen, når man spiser sammen, men også når noen av barna forteller om vanskeligheter, om noen som er syke eller døde. Her kan vi også forklare at vi ikke ber til Maria, men at vi ber henne å gå i forbønn for oss, slik som vi ber andre mennesker å be for oss. Maria er ikke Gud, men et helt spesielt menneske, som er veldig nært Gud.

Kap.11: ‘Offer’ er ikke et lett begrep for barna i dag og blir ofte oppfattet som noe entydig negativt. Samtidig er det uhyre viktig, og eukaristien kan ikke løsrives fra Jesu store offer. Det er viktig at barna får en viss forståelse av det og opplever at å gi og ofre er noe godt, et uttrykk for ekte kjærlighet. Å ofre er ikke noe som gjør en liten. Tvert i mot, å ofre noe gjør ofte at vi sprenger grensene for oss selv, at vi utvider vårt hjerte og dermed gir plass til Gud og vår neste (brødundret). Å ofre seg er å selv bli en gave. Jesus gir det beste eksempel på et offer som springer ut av kjærlighet, og overvinner derved det onde. Han blir selv en gave til oss. Vi mennesker kan aldri gi oss det på samme måte som Ham som er Gud, men Hans offer gjør at vi bedre forstår meningen med våre egne offer. Jesus hjelper oss å være en gave for andre.

Barna behøver ennå ikke å forstå hele sammenhengen med eukaristien, den nye

og gamle pakt og syndenes forlatelse. Det viktigste er at de får med seg at Jesus gir seg selv i eukaristien og at det som skjedde ved Jesu siste nattverd, blir nærværende i messen. (Det siste kommer vi tilbake til i de neste to kapitlene.) Dette kan være vanskelig å forstå, men vi kan prøve å hjelpe barna å forstå at Gud ikke er bundet av tid. Han er evig men møter oss i tiden. Dette skjer spesielt og på en konkret måte i eukaristien.

Kap.13: Eukaristien gjør Jesu offer nærværende, og Han gir seg selv til oss i den. I kapittel 13 går vi inn på en bestemt frukt av eukaristien, nemlig at vi gjennom den blir samlet til ett legeme i Kristus. Som kristne er vi ikke forenet fordi vi er samlet i samme bygning, eller fordi vi har det fint sammen, heller ikke bare fordi vi har samme tro, men fordi vi alle er en del av Kristi legeme. Vi blir på en måte Kristus. Derfor er vi en ekte familie, og derfor er solidaritet, diakoni, bønn og fredshilsenen den mest naturlige konsekvens av og forberedelse til eukaristien. Dessverre er vårt liv ikke alltid i overensstemmelse med det. Derfor ber vi Jesus: «misnunn deg over oss», fordi vi så vil gjerne at det stemmer. Vi overlater oss til Ham.

Kap.14 og 15: Kapittel 14 forbereder kap. 15. Vi forklarer barna at vi i vårt liv trenger mange ting som ikke er synlige og som har med vårt indre liv å gjøre. Det er de tingene som gir vårt liv verdi. Vår dypeste lengsel er lengselen etter Guds nærvær, Han som har skapt oss, kjenner vår sjel, som er det innerste i oss. Jesus vil være en gave for oss. Og i eukaristien har Han gjort det mulig å nå oss helt. Eukaristien er altså livets brød: «Jeg er livets brød», sa Jesus. Det betyr at vi tar i mot Jesus når vi går til kommununion. Bevissthet om dette medfører en stor respekt for eukaristien. Det bør dannes en slikt respekt i barna, at det hjelper dem å motta kommununionen bevisst og med tillit. Fortellingen om offiseren i evangeliet er en hjelp til å forstå hva slags holdning man skal ha. Denne holdningen spirer frem av tro, kjærlighet og håp. Det ville være fint om barna kunne lære utenat på hvilke seks måter Jesus er tilstede i eukaristien.

Kap.16: Dette kapittelet forbereder barna mer konkret og praktisk på kommununionen. Først gjentas hva det er som skjer, og hvis man får tid, er det en fordel å komme tilbake til hva et sakrament er. Etterpå er det også viktig at barna lærer konkret hvordan de skal oppføre seg. Det gir dem trygghet og understreker det som skjer. Det er fint om barna lærer å være en kort stund i stilhet. Det kan godt gjøres i klassen.

Kap.17: Etter at vi alle har vært til nattverd, skal vi la Jesus leve i oss. Vi skal gå hjem med Ham i oss og elske verden rundt oss, slik at mange gjennom oss få oppleve Jesu kjærlighet. Dette er nå vårt oppdrag, og presten velsigner oss for denne oppgaven. Vi vet at vi er sammen om det.

Den siste siden sammenfatter hele messen. Slik kan barna få en oversikt over og en repetisjon av det de har lært.

Tegninger og bilder:

Maïte Roche: forsidebilde, *Groupe Fleurus-Mame, Paris*

Anne Gravier: s.68

En av Jesu små søstre: s19, 29, 32, 42, 48, 60, 63, 65, 66.

L'Image de notre paroisse: s.2, 5, 6, 12, 14, 15, 15, 18, 21, 23, 27, 31, 33, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 49, 52, 53, 56, 58.

Marieke van den Berg: s.9, 11, 35, 39, 59, 68.

Messe, hva er det?: s.25, 50, 54, 62.

Neues Buch: s.2, 3, 9, 52.

Shoreline Graphics: s.26.

Sr. Agnes Nowak: s.6, 8, 213, 20, 22, 43.

DET KATEKETISKE SENTER
Oslo, 1999